

Viimsi Gümnaasium

ÕPILASUURIMUSE JA PRAKTILISE TÖÖ KORRALDAMINE

VIIMSI GÜMNAASIUMIS

Õppematerjal

SISUKORD

1.	ÜLDSÄTTED	6
2.	ÕPILASUURIMUSELE JA PRAKTILISE TÖÖLE KEHTIVAD ÜLDTUNNUSTATUD NÕUDED.....	9
3.	ÕPILASUURIMUSE JA PRAKTILISE TÖÖ ESITAMINE, HINDAMINE, RETSENSEERIMINE, KAITSMINE JA HINDE APELLEERIMINE.....	10
3.1	Nõuded töö esitamisele	10
3.2	Töö hindamine	10
3.3	Kaitsmine ja apelleerimine	11
3.4	Retsenseerimine	12
4.	ÕPILASUURIMUSE OLEMUS JA ÜLESEHITUS.....	13
4.1	Tiitelleht	14
4.2	Sisukord	14
4.3	Kasutatud lühendite loetelu	14
4.4	Sissejuhatus	15
4.5	Teooria osa ehk ülevaade teemakohasest kirjandusest	16
4.6	Metoodika	17
4.7	Tulemused	17
4.8	Arutelu	18
4.9	Kokkuvõte	18
4.10	Eesti- ja võõrkeelne resümee	19
4.11	Kasutatud allikad	19

4.12	Lisad	19
5.	PRAKTILISE TÖÖ OLEMUS JA KIRJALIKU OSA ÜLESEHITUS.....	20
5.1	Tiitelleht	21
5.2	Sisukord	21
5.3	Sissejuhatus	22
5.4	Töö teoreetiline taust	22
5.5	Tööprotsessi kirjeldus	23
5.6	Töö tulemus ja eneseanalüüs	23
5.7	Kokkuvõte	24
5.8	Eesti- ja võõrkeelne resüme	24
5.9	Kasutatud allikad	24
5.10	Lisad	24
6.	ÕPILASUURIMUSE JA PRAKTILISE TÖÖ VORMISTAMINE	25
6.1	Üldnõuded töö vormistamisel	25
6.1.1	Pealkirjad	25
6.1.2	Tiitelleht	26
6.1.3	Sisukord	27
6.1.4	Arvud	28
6.1.5	Lisad	28
6.2	Töö keel ja stiil	28
6.3	Tabelite, jooniste, valemite ja loetelude vormistamine	29
6.4	Viitamine	33

6.4.1	Tekstisisene viitamine	34
6.4.2	Kasutatud allikate loetelu vormistamine	36
7.	ÕPILASUURIMUSE JA PRAKTILISE TÖÖ HINDAMISJUHEND.....	41
7.1	Üldpõhimõtted	41
7.2	Esimese seminari hindamismudel	42
7.2.1	Uurimistöö hindamismudel	42
7.2.2	Praktilise töö hindamismudel	44
7.3	Seminaridevaheline tööprotsess	45
7.4	Teise seminari hindamisjuhend	46
7.4.1	Õpilasuurimuse hindamismudel	46
7.4.2	Praktilise töö hindamismudel	47
7.5	Valminud õpilasuurimuse ja praktilise töö hindamismudel	49
7.5.1	Õpilasuurimuse hindamine	49
7.5.2	Praktilise töö hindamine	54
7.6	Õpilasuurimuse ja praktiliste tööde kaitsmise hindamine	59
7.7	Juhendaja hinnang tööprotsessile	60
7.8	Retsensendi hinnang	60
	KASUTATUD KIRJANDUS.....	61
	LISAD.....	62
	Lisa 1. Avaldus õpilasuurimuse või praktilise töö teema ja juhendaja valimiseks	62
	Lisa 2. Tiitellehe näidis	64
	Lisa 3. Uurimistöö juhendaja kirjalik hinnang töö valmimise protsessile	65

Lisa 4. Õpilasuurimuse retsensioon

66

Lisa 5. Praktilise töö retsensioon

72

1. ÜLDSÄTTED

Käesolevas juhendis tutvustatakse õpilasuurimuse ja praktilise töö koostamise ning vormistamise nõudeid Viimsi Gümnaasiumis. Juhendi koostamise aluseks on võetud teiste koolide ning ülikoolide juhendid (Jõgevamaa Gümnaasiumi, Tallinna Reaalkooli, Rapla Vesiroosi Gümnaasiumi, Tartu Ülikooli).

1. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 31 lõige (6) järgi tuleb gümnaasiumi lõpetamiseks vähemalt rahuldavalt sooritada õpilasuurimus või praktiline töö. Haridus-ja teadusministri määrusega nr 62 on kehtestatud õpilasuurimuse ja praktilise töö ettevalmistamise ja hindamise tingimused ja kord.
2. Käesolev juhend kirjeldab õpilasuurimuse ja praktilise töö koostamise, vormistamise ning hindamise nõudeid Viimsi Gümnaasiumis.
3. Õpilasuurimus või praktiline töö (edaspidi UPT) sooritatakse üldjuhul gümnaasiumi 2. õppeaastal (G2 astmes), mille teostamise eest arvestatakse õpilasele üks kursus. Töö läbiviimise toetamiseks läbivad õpilased gümnaasiumi 2. õppeaastal kursuse “Uurimistöö alused”.
4. UPT-na on võimalik arvestada tööd, mis on esitatud ja äramärkimist leidnud üleriigilisel või rahvusvahelisel aineolümpiaadil, õpilasuurimistööde konkursil (näiteks Archimedese Eesti õpilaste teadustööde riiklik konkurss).
5. UPT keeleks on üldjuhul eesti keel.
6. UPT ettevalmistamisel ja hindamisel on eesmärgiks õpilase loova eneseväljenduse, koostöö ja iseseisvalt töötamise oskuse arendamine ning järgmiste oskuste omandamine (Õpilasuurimuse ... , 2011):
 - 1) uuritava probleemi või loodava praktilise töö kohta taustinformatsiooni ja andmete kogumise ja analüüsimise oskus;
 - 2) teoreetiliste teadmiste praktilise rakendamise oskus;
 - 3) töö eesmärgi ja probleemile vastavate uurimisküsimuste sõnastamise ning sobiva meetodi ja analüüsivahendite valimise ja rakendamise oskus;
 - 4) tegevuse ajalise kavandamise ja kavandatu järgimise oskus;
 - 5) teadusteksti koostamise (eelkõige õpilasuurimuse puhul) oskus;
 - 6) oma tegevuse ja töö analüüsimise oskus;

- 7) töö korrektse vormistamise oskus;
 - 8) kokkuvõtte ja resümeede koostamise oskus;
 - 9) töö kaitsmise oskus.
7. UPT-l võib olla üks või mitu õpilasautorit, kelle panus töösse on selgelt näidatud ja eristatav. Kõik autorid peavad osalema õpilasuurimuse või praktilise töö seminarides ja kaitsmisel.
8. UPT on õpilase iseseisev, paaris- või gruppitöö, mis toimub koostöös juhenda(te)ga. Kui töö sisuline juhendaja on väljastpoolt kooli, peab kaasjuhendaja olema koolist. Õpilane valib teema ja juhendaja(d) ning esitab selleks avalduse (lisa 1) UPT koordineerijale. Valik kinnitatakse UPT koordineerija poolt.
9. Juhendaja roll:
- aitab püstitada töö eesmärgi ja kavandada töö ülesehitust;
 - aitab koostada õpilasuurimuse või praktilise töö töökava;
 - annab suuna teemakohase kirjanduse ja algallikate otsimiseks;
 - jälgib töö vastavust sisulistele ja vormilistele nõuetele;
 - konsulteerib õpilast uurimistöö käigus;
 - kontrollib töö valmimist osade kaupa;
 - hindab õpilase tööprotsessi;
 - lubab töö kaitsmisele
10. Juhendajal on õigus keelduda õpilase valitud teema juhendamisest juhul:
- kui ta ei ole töö valdkonna asjatundja;
 - kui õpilane ei ole suuteline püstitama teema kohta eesmärgi ja uurimusküsimusi.
- Kooli töötajal on õigus võtta juhendada mitte rohkem kui viis õpilasuurimust või praktilist tööd.
11. UPT kirjutaja roll:
- otsib teemakohase kirjanduse ja allikad;
 - töötab välja metoodika;
 - analüüsib materjali sisuliselt;
 - suhtleb regulaarselt juhendajaga töö valmimise osas;
 - vastutab töös esitatud andmete õigsuse eest;
 - vormistab töö nõuetekohaselt arvutil ja keeleliselt korrektselt;

- kaitseb tööd kaitsmiskomisjoni ees, kasutades esitlust oma seisukohtade väljatoomisel.

12. UPT ettevalmistamise ajakava igaks õppeaastaks kehtestatakse kooli üldtööplaanis. Töö koostamise etapid ja tähtajad on üldjuhul järgmised:

september	töö teema valimine, eesmärkide ja põhiprobleemide sõnastamine, juhendajaga kokkulepete sõlmimine
oktoobri esimene nädal	UPT koordineerijale avalduse (lisa 1) esitamine
oktoober – detsember	1. seminariks ettevalmistamine
1. perioodi vahenädal	1. seminar; töö on juhendajaga jagatud eelneva nädala reedeks (juhendi punkt 7.2)
november – jaanuar	andmekogumismeetodi ehk uurimisinstrumendi kooskõlastamine juhendajaga õpilasuuringu puhul; detailsete ideekavandite kooskõlastamine juhendajaga praktilise töö puhul
jaanuar – märts	uuringu või praktilise töö teostamine*
detsember – märts	2. seminariks ettevalmistamine
2. perioodi vahenädal	2. seminar; tööd on eelneva nädala reedeks jagatud juhendajaga (juhendi pt 7.4)
märts - mai	tulemuste analüüsimine, töö kirjutamine, viimistlemine, vormistamine ning kokkuvõtete kirjutamine
mai esimene nädal	töö esitamine eelkaitsmiseks
mai teine nädal	eelkaitsmine
mai viimane nädal	iseseisva töö päev (võimalus kasutada kooli arvutiklassi)
mai viimane nädal	lõplik töö esitamine retsenseerimiseks
3 perioodi vahenädal	retsenseerimine, kaitsekõne ettevalmistamine
3 perioodi vahenädal	kaitsmine

* Kui tulenevalt töö ajalisest iseloomust (nt üritus on aprillis) ei ole õpilasel veel võimalik esitleda mõningaid kriteeriume, kooskõlastatakse 2. seminariks esitletav materjal juhendajaga. Kui praktilise töö loominguline projekt viiakse läbi õppeaasta sees enne kaitsmist, siis kooskõlastatakse kaitsmiskomisjoni osalemine üritusel UPT koordineerijaga.

2. ÕPILASUURIMUSELE JA PRAKTILISE TÖÖLE KEHTIVAD ÜLDTUNNUSTATUD NÕUDED

- töös tuleb kõikidele teiste autorite andmete, tekstide ja tsitaatide algallikatele viidata;
- mõne teise uuringu raames kogutud andmete kasutamisel oma töös peab olema luba andmete valdajalt (va avalikud materjalid);
- uuringu mõju temas osalevatele isikutele on paratamatu, siis tuleb tagada, et see ei põhjustaks osalejatele kahju (sh füüsilist, vaimset, kõlbelist, materiaalsel);
- uuringus või praktilises töös osalemine peab olema vabatahtlik;
- uuritavate isikute anonüümsus peab olema tagatud;
- isikute personaalsete andmete, fotode, videosalvestuste, joonistuste jm materjali avaldamiseks peab olema vastava isiku kirjalik nõusolek vastavalt autorikaitsele.

3. ÕPILASUURIMUSE JA PRAKTILISE TÖÖ ESITAMINE, HINDAMINE, RETSENSEERIMINE, KAITSMINE JA HINDE APELLEERIMINE

3.1 Nõuded töö esitamisele

- Kaitstav uurimistöö tuleb kaaslastele retsenseerimiseks üles laadida *Moodle*'i e-õppe keskkonda üks nädal enne kaitsmist. Tähtjaks üles laadimata tööd kaitsmisele ei pääse.
- Kaitstav töö esitatakse väljaprintituna ja pehmes köites UPT koordineerijale üks nädal enne kaitsmist.
- Juhendaja kinnitab oma allkirjaga uurimistöö lubamise kaitsmisele töö tiitellehel. Juhendaja poolt kaitsmisele mittelubatud tööd võib töö autor kaitsta omal vastutusel.

3.2 Töö hindamine

- Lõplikku tööd hindab õpilasuurimuste ja praktiliste tööde kaitsmise komisjon, mille kinnitab kooli direktor käskkirjaga. Üldjuhul ei kuulu kaitsmiskomisjoni töö juhendaja.
- Õpilasuurimuse ja praktilise töö koondhinne kujuneb erinevate osade hindamise tagajärjel, mis on täpselt lahti kirjutatud hindamisjuhendis (vt peatükk 7 käesolevas juhendis).
- Õpilasuurimuse ja praktilise töö kaitsmisel arvestab komisjon püstitatud eesmärgi lahendamist, teema valdamist, töö tulemuste vormistamist, õpilase esinemist kaitsmisel. Täpne hindamiskaala on toodud hindamisjuhendis (vt peatükk 7). Õpilasuurimuse ja praktilise töö kaitsmine ja hinne vormistatakse protokollis.
- Praktilise töö või ainealase uurimuse hinnet arvestatakse gümnaasiumi lõpuhindena. Kaitsmise ebaõnnestumise korral antakse õpilasele võimalus korduvaks õpilasuurimuse või praktilise töö ettevalmistamiseks ja kaitsmiseks.

3.3 *Kaitsmine ja apelleerimine*

- Töö lõppkaitsmisele pääsemiseks on vaja osaleda eelkaitsmisel ning esitada kaasõpilase tööle retsensioon.
- Eelkaitsmise eesmärk on anda õpilasele töö kaitsmise kogemus enne lõppkaitsmist, et õpilane tunneks end lõppkaitsmisel kindlamalt. Eelkaitsmisel saadud tagasiside võimaldab õpilasel oma tööd täiustada enne selle lõplikku esitamist.
- Kaitsmisel arvestatakse üldjuhul ühe töö jaoks 15 minutit, millest 5 minutit on kaitsekõnele ja 10 minutit retsensendi ja komisjoni arvamustele ja küsimustele ning nendele vastamisele.
- Töö kaitsmine on avalik. See toimub suulise ettekandena, mida illustreeritakse korrektse akadeemilise multimeedia esitlusprogrammi või posterettekandega.
- Juhendaja hinnang (lisa 3) töö käigule esitatakse komisjonile vähemalt kaks päeva enne kaitsmist ning loetakse juhendaja või kaitsmiskomisjoni esimehe poolt ette töö kaitsmisel.
- Uurimistöö kaitsmiskomisjoni otsusega mittenõustumisel võib esitada kirjaliku apellatsiooni kaitsmiskomisjoni esimehe nimele kahe tööpäeva jooksul pärast kaitsmist.
- Esitatud apellatsioonide läbivaatamiseks moodustab direktor kolmeliikmelise apellatsioonikomisjoni, kes võib vajadusel kaasata eksperte väljastpoolt kooli.
- Apellatsioonikomisjon teeb vaidlustatud uurimistöö hinde kohta viie päeva jooksul apellatsiooni esitamisest arvates ühe järgmistest otsustest:
 - jätta uurimistöö tulemus muutmata;
 - tõsta uurimistöö tulemust;
 - langetada uurimistöö tulemust.
- Apellatsioonikomisjoni otsus koos põhjendusega saadetakse avalduse esitajale viie tööpäeva jooksul arvates avalduse laekumisest kirjalikult e-postiga avaldusel toodud aadressil.

3.4 Retsenseerimine

- Retsenseerimise eesmärgiks on anda hinnang terviktööle ning saada seeläbi akadeemilise kirjutamise kogemus.
- Retsensendiks on üldjuhul Viimsi Gümnaasiumi õpilane.
- Retsensioon tuleb esitada komisjonile ja kaitsjale *Moodle*'i e-õppekeskkonnas tutvumiseks vähemalt kaks päeva enne kaitsmist ning see loetakse ette retsenseerija poolt kaitsmisel.
- Retsensioon vormistatakse vastavalt lisadele 4 ja 5.
- Retsensiooni esitamine on kaitsmisele pääsemise üheks eeltingimuseks.

4. ÕPILASUURIMUSE OLEMUS JA ÜLESEHITUS

Õpilasuurimus on õpilase või õpilaste poolt õppekava raames ette valmistatud kirjalik töö. Õpilasuurimus põhjendab probleemivalikut, annab ülevaate uurimuse taustast, püstitab uurimisküsimused, põhjendab meetodi valikut, kajastab andmeid ja tõendusmaterjali kogumist, kirjeldab tulemusi ning esitab tulemuste analüüsi, järeldused ja kokkuvõtte, kasutatud allikate loetelu ning resümee eesti ja võõrkeeles. Õpilasuurimus on algupärane, objektiivne ja süsteemne ning uurimuse tulemused on tõendatavad, mõtestatud ja selgitatud. Õpilasuurimus kajastab õpilase uurimistulemusi ja seisukohti ning ei piirdu üksnes refereerimisega. (Õpilasuurimuse..., 2011)

Õpilasuurimuse vormistamine kirjalikuks tööks annab uurimisprotsessile kindla struktuuri ehk ülesehituse ning kajastab õpilase oskust iseseisvalt mõelda, näha ning luua seoseid ning kajastada oma seisukohti.

Üldiselt on õpilasuurimuse iseseisvad osad järgmised:

- Tiitelleht
- Sisukord
- Kasutatud lühendite loetelu (vajadusel)
- Sissejuhatus
- Teooria osa
- Metoodika
- Tulemused
- Arutelu
- Kokkuvõte
- Eesti- ja võõrkeelne resümee
- Kasutatud allikad
- Lisad (vajadusel)

Järgnevalt esitatakse alapeatükkides olulisemad nõuded töö osadele.

4.1 Tiitelleht

Tiitellehel peab olema välja toodud:

- kooli nimi.
- autori(te) ees- ja perekonnanimi(ed).
- töö pealkiri. Töö pealkiri peab edasi andma töö sisu täpselt ja piiritletult ning olema vastavuses töö eesmärgiga.
- töö liik.
- töö juhendaja kutse ja nimi.
- töö valmimise koht ja aasta.

Punkti tiitellehel ei kasutata. Leheküljenumbrit tiitellehele ei panda. Tiitelleht vormistatakse Times New Roman kirjas suurusega 14. Pealkiri on suurusega 16 või 18, reavahe 1,5. Töö pealkiri on tiitellehel läbivate suurte tähtedega. Tiitellehe näidis on toodud käesoleva juhendi lisa 2.

4.2 Sisukord

Tiitellehe järel asub sisukord, milles näidatakse kõik töö alajaotused ranges vastavuses töös kasutatud pealkirjade, alapealkirjade ning leheküljenumbritega. Sisukorda ei kuulu tiitelleht ega sisukord ise. Sissejuhatus, kokkuvõte ja kasutatud kirjanduse loetelu ei kuulu peatükkidena nummerdamisele, küll aga nummerdatakse sisupeatükid, alapeatükid ja vajadusel ka lisad, kui neid on rohkem kui üks (näiteks Lisa 1, Lisa 2 jne).

Pealkirjade vormistamist ja sisukorra näidist vaata alapeatükist 6.1.

4.3 Kasutatud lühendite loetelu

Lühendite loetelu lisatakse tööle sel juhul, kui töös esineb palju (üle 15) vähetuntud lühendeid või termineid. Kõikidest loetelus toodud lühenditest tuleb kogu töö ulatuses kinni pidada. Üldlevinud lühendeid (nt; lk, a) loetellu ei lisata. Lühendi esmakordsel kasutamisel tekstis tuleb

see defineerida täieliku kirjapildi kaudu nt ERA (Eesti Riigiarhiiv), erandi moodustavad üldlevinud lühendid nagu NATO, ÜRO jne.

4.4 Sissejuhatus

Sissejuhatus on põhiteksti osa, milles tuuakse välja järgmised aspektid:

1. probleemi laiem tausta kirjeldus;
2. uurimisprobleem;
3. töö eesmärk;
4. uurimisküsimused või hüpoteesid (mida tööga tõestatakse või kummutatakse);
5. valdkond ja uurimisobjekt (uurimisülesannete piiritlemine);
6. töö ülesehituse selgitamine ja meetodite tutvustus;
7. peamiste lähtematerjalide ja allikate tutvustus;
8. iga autori panus mitme autoriga töö puhul.

Sissejuhatus peab avama töö tausta ning näitama teema olulisust ja aktuaalsust. Tugineda tuleks varasematele uurimustele ning kirjandusallikatele, esitades lühidalt, kas ja kuidas on teemat varem käsitletud või uuritud. Tausta avamisest kasvab välja uurimisprobleem ehk vastuolu või lahendamata küsimus, mida töö lahendada püüab. Kui teemat on eelnevalt uuritud, siis viidatakse põhilistele uurijatele ja põhjendatakse lisauurimuse vajadust (nt uurimustulemused on vastuolulised, uurimisvaldkond on muutunud või on seda vähe uuritud).

Sissejuhatuses sõnastatakse töö eesmärk soovitud tulemuse või seisundina. Eesmärk näitab ühte või mitut võimalikku lahendusteed probleemile.

Eesmärgi saavutamiseks tuuakse välja uurimisküsimused või hüpoteesid (kvalitatiivsete uurimistööde puhul hüpoteese ei esitata). Vajadusel sõnastatakse ka uurimisülesanded, mis näitavad eesmärgi saavutamiseks läbitavaid etappe.

Sissejuhatuses ei esitata tulemusi ja järeldusi, milleni on jõutud töö käigus. Mitme autoriga töö puhul tuuakse lühidalt välja iga autori panus, mis avatakse täpsemalt metoodika osas protseduuri kirjelduse juures.

Sissejuhatuses võib avaldada tänu isikutele ja institutsioonidele, kes autorit juhendasid, abistasid andmete kogumisel, nende valimisel ja läbitöötamisel. Seda on sobilik teha sissejuhatuse lõpus.

Sissejuhatus ei täida peatüki ülesandeid, sisukorras ja põhitekstis seda ei nummerdata, see ei tohiks sisaldada liigseid andmeid. Sissejuhatuse maht peab olema proportsioonis töö mahuga. Õpilasuurimuse sissejuhatuse pikkus ei tohiks ületada kahte lehekülge. Sissejuhatus viimistletakse tavaliselt töö vormistamisel viimasena, kuid selle koostamist alustatakse varem.

4.5 Teooria osa ehk ülevaade teemakohasest kirjandusest

Teooria osa ehk ülevaade teemakohasest kirjandusest on uuritava probleemiga seotud varem ilmunud tööde refereering. Antakse ülevaade olulisematest varasematest uurimustest ja teoreetilistest seisukohtadest, mis kokku moodustab uurimusliku osa mõistmiseks vajaliku taustinformatsiooni. Kirjanduse ülevaate juures on oluline, et taustinformatsioon oleks:

- asjakohane – seotud otseselt uuritava probleemiga ning püstitatud uurimisküsimuste või hüpoteesidega, nt võib kirjanduse ülevaade olla liigendatud alapeatükkideks lähtudes uurimisküsimustest;
- piisav – esitatud on uurimusliku osa mõistmiseks piisavalt;
- usaldusväärne – tuginetakse usaldusväärsetele allikatele;
- selge – põhimõisted on defineeritud, varasemaid uurimusi ja teoreetilisi seisukohti on käsitletud selgelt ja seostatult.

Kirjanduse ülevaate pealkirjaks võib olla *Teoreetiline taust* või teemakohane pealkiri. Kirjanduse ülevaates toodud faktid ja seisukohad peavad olema korrektselt viidatud. Viitamise vormistamise nõuded on toodud käesoleva juhendi alapeatükis 6.4.

4.6 Metoodika

Metoodika osas kirjeldatakse, kuidas on uurimus üles ehitatud ja läbi viidud. See alajaotus kajastab infot, mis võimaldab lugejatel saada ülevaate sellest, mida ja kuidas tehti, ning vajadusel uuringut ka korrata. Tavaliselt jagatakse metoodika osa alapeatükkideks:

- millise uurimistöö liigi alla autori töö kuulub (kvantitatiivne, kvalitatiivne)
- uurimisstrateegia (nt tegevusuuring, eksperiment, korrelatsioonuuring vm) ja andmekogumismeetodid ehk uurimisinstrumentid (nt intervjuu, ankeet, test jm) – põhjendatakse nende valikut, usaldusväarsust ning sobivust uurimisküsimustele vastamiseks või hüpoteeside tõestamiseks. Uurimisinstrument esitatakse üldjuhul lisades.
- uurimisobjekt ja/või valim (uuritavad isikud, nähtused, materjalid, andmed, allikad jne) – kirjeldatakse uurimisobjekte või uuritavaid (uuritavate hulk ja neid iseloomustavad andmed) ning valimiga uurimuse puhul valimi moodustamise põhimõtteid;
- uurimuse protseduur – kirjeldatakse millal, kus ja kuidas midagi tehti. Kirjeldatakse andmeanalüüsi meetodeid ja põhimõtteid.

Mitme autoriga töö puhul tuuakse selgelt välja rühmatöö toimimise (juhtimise) põhimõtted ja praktika ning iga autori panus.

4.7 Tulemused

Tulemuste peatükis esitatakse ülevaade kogutud andmetest ja nende analüüsist. Tulemuste esitamisel lähtutakse sissejuhatuses esitatud uurimisküsimustest või hüpoteesidest. Vajadusel võib peatüki jaotada uurimisküsimustest või hüpoteesidest lähtudes alapeatükkideks, kus esitatakse andmete analüüsist tulenevad konkreetsed uurimistulemused. On oluline, et kõigile uurimisküsimustele on vastatud.

Tulenevalt andmete ja tulemuste iseloomust kasutatakse nende selgemaks esitamiseks tabelleid ja jooniseid. Töö eesmärgi seisukohalt vähem olulised tulemused esitatakse vajadusel töö lisa(de)s. Täpsemad illustreeriva materjali esitamise nõuded on toodud alapeatükis 6.3.

See peatükk peab olema lühike, konstateeriv ja kirjeldav.

4.8 Arutelu

Arutelu osas tõlgendatakse saadud tulemusi ning seostatakse need kirjanduse ülevaates kirjeldatuga. Alustada tuleks selge vastusega küsimusele, kas püstitatud hüpoteesid leidsid kinnitust või mitte või millised vastused uurimisküsimustele saadi. Ka hüpoteese vaid osaliselt toetanud või koguni neid eitanud tulemused tuleks esitada erapooletult. Tuuakse välja sarnasused ja erinevused käesolevas töös saadud tulemuste ja kirjanduse ülevaates esitatu vahel ning pakutakse leitud erinevustele/sarnasustele põhjendusi või selgitusi. Tuuakse välja järeldused ja üldistused ning arutletakse nende kehtivuse üle. Näidatakse, kus ja kuidas tulemusi rakendada saab, samuti esitatakse edasise uurimise suunad.

Tulemused ja arutelu on lubatud esitada ka ühes peatükis.

4.9 Kokkuvõte

Kokkuvõte algab lühikese kirjeldusega, kuidas sissejuhatuses püstitatud probleemi uuriti. Seejärel võetakse saadud tulemused sissejuhatuses sõnastatud eesmärkide kaupa kokku ning tuuakse välja olulised järeldused. Järeldustest peab selguma, kuidas on lahendatud töö sissejuhatuses formuleeritud ülesanded, milliste tulemusteni jõuti, kas püstitatud hüpoteesid leidsid kinnitust või need kummutati.

Kokkuvõttes esitab töö autor seisukohad ja lahendused olukorra parandamiseks uuritavas valdkonnas, välja võib tuua edaspidist lahendamist vajavad probleemid.

Kõik kokkuvõttes kirjeldatu peab olema eelnevalt töös käsitletud. Kokkuvõttes ei tooda enam uusi, tekstis varem esitamata andmeid ja järeldusi. Samuti ei sisalda kokkuvõte viiteid tekstile ega kirjandusele.

Sissejuhatus ja kokkuvõte peavad olema esitatud nii, et kõrvalseisja saaks neid lugedes ülevaate töö probleemidest, üldisest käigust ja tulemustest ilma põhiteksti lugemata. Kokkuvõtte pikkus võiks olla umbes 1-1,5 lehekülge.

4.10 Eesti- ja võõrkeelne resüme

Resüme on töö lühikokkuvõte, sissejuhatuse ja kokkuvõtte süntees. Resüme peab olema arusaadav iseseisva kirjutisena, ilma põhiteksti lugemata. UPT-s on töö osadeks nii eesti- kui ingliskeelne resüme (*Summary*). See peab edasi andma töö pealkirja täpse tõlke, töö aktuaalsuse põhjenduse, püstitatud eesmärgi, kasutatud meetodite ülevaate, ülevaate tähtsamatest tulemustest ja järeldustest. Resüme maht on 1-2 lehekülge. Andmebaaside jaoks lisatakse resüme lõppu tööd iseloomustavad märksõnad (5-10).

4.11 Kasutatud allikad

Igas uurimistöös kasutatakse teiste autorite materjale: ajalooürikuid, kirju, fotosid, raamatuid, ajakirjandust, filme, mõõtmis- või küsitlustulemusi, vaatlusandmeid, suulisi mälestusi, intervjuusid jne. See on vajalik taustsüsteemide kirjeldamiseks ning oma järeldust ja seisukohtade võrdlemiseks. Kasutatud materjalidest koostatakse viitekirjete (kasutatud kirjanduse) loetelu, mis sisaldab ainult töös viidatavaid materjale. Viidete järgi on võimalik töös esitatut kontrollida. Seepärast kuulubki kasutatud materjali loetelu kohustusliku osana uurimistöo juurde. Kasutatud kirjanduse loetelus järjestatakse viitekirjed tähestikuliselt autorite või nende puudumisel trükiste pealkirjade esimeste sõnade järgi. Kõik materjalid kantakse loetelusse kindla skeemi kohaselt, mis sõltub materjali liigist. Pealkirjades lühendeid ja jutumärke ei kasutata. Viitamise ja kasutatud materjalide vormistamise nõuded on toodud alapeatükis 6.4.

4.12 Lisad

Töö põhiteksti täiendavad osad (tabelid, joonised, pildimaterjal jne.), mis on liiga mahukad, paigutatakse lisadena töö lõppu. Lisadeks on ka materjalid, mis täiendavad põhiteksti, kuid mille sidumine sellega pole otseselt vajalik. Lisadesse tuleb kindlasti lisada ankeetküsitluse näidis, intervjuu küsimused jm andmekogumismeetodi näidis.

5. PRAKTILISE TÖÖ OLEMUS JA KIRJALIKU OSA ÜLESEHITUS

Praktiline töö on õpilase või õpilaste poolt loodud teos, õpilasfirma, tehnoloogiline lahendus, õppematerjal, projekt vms. ja selle tegevuse kirjalik kirjeldus ning kokkuvõte. Praktiline töö sisaldab endas loomingulist, praktilist ja analüütilist komponenti.

Kirjalikus osas avatakse töö taust, lähtealused ja eesmärgid ning kirjeldatakse kontseptuaalset lahendust, töö aktuaalsust, tööprotsessi, töö tulemust ning hinnangut oma tööle. (Õpilasuuringuse ..., 2011)

Praktilise töö vormid:

Praktilise töö vormide rohkuse tõttu ei ole tööle esitatud väga täpseid nõudeid. Koostöös juhendajaga tuleb leida töö iseloomust lähtuvalt kõige sobivamad lahendused.

Võimalikud praktilise töö vormid:

- kunstiteos: maal, skulptuur, joonistus, graafiline leht, makett, moekollektsioon, tarbekunstiteos, digitaalne kunstiteos;
- kirjandus- või ajakirjandusteos: novell, romaan, luulekogu, tõlge, kooli almanahh, ajaleht, õpimapp;
- kontsert või salvestus: omaloomingu või teiste autorite loomingu kontsertesitus, omaloominguline heliplaat;
- film: dokumentaalfilm, portreefilm, animafilm, lavastuslik film, muusikavideo jms;
- etendus: näidend, tants (koreograafia);
- näitus: kunsti-, kirjandus- või fotonäitus;
- õpilasfirma: toote või teenuse idee leidmine, äriplaani koostamine, õpilasfirma loomine, tegutsemine ja juhtimine; toote müük või teenuse osutamine; osavõtt ühest laadast või müügist avalikul üritusel; raamatupidamine; õpilasfirma lõpetamine, lõpparuande koostamine; õpilasfirma esitlus hindamiskomisjonile;
- tehnoloogiline lahendus: leiutis (õpilasleiutiste konkurss), arvutiprogramm, arvutimäng vms;

- õppematerjal: eksami/olümpiaadi kordamisülesannete kogumiku koostamine; veebipõhise õppekeskkonna loomine; õppevahendite valmistamine (muusikainstrumendid, geomeetriliste kujundite mudelite komplekt, näitlikud tabelid jm);
- ürituse korraldamine: konkursi, konverentsi, kontserdi, näituse, õppekäigu korraldamine, projekti kirjutamine ja juhtimine;
- laboratoorsed tööd.

Praktilise töö kirjaliku osa vormistamine tähendab töö idee, eesmärgi, tausta, tööprotsessi kirjelduse ning tulemuste analüüsi nõuetekohast esitamist. Töö vormistatakse kindlas järjekorras esitatud osade kaupa.

Reeglina on praktilise töö kirjalik osa üles ehitatud järgnevalt:

- Tiitelleht
- Sisukord
- Sissejuhatus
- Teoreetiline taust
- Tööprotsessi kirjeldus
- Töö tulemus ja eneseanalüüs
- Kokkuvõte
- Eesti- ja võõrkeelne resümee
- Kasutatud allikad
- Lisad (vajadusel)

5.1 Tiitelleht

Vaata *Õpilasuuringuse olemus ja kirjaliku osa ülesehitus* ptk 4.1.

5.2 Sisukord

Vaata *Õpilasuuringuse olemus ja kirjaliku osa ülesehitus* ptk 4.2

5.3 Sissejuhatus

Sissejuhatuses esitatakse:

- praktilise töö idee ja vorm;
- tutvustatakse praktilise töö tausta: varasemaid sarnaseid töid ja teoreetilisi käsitlusi, teostamise vajalikkust ja väärtuslikkust kindlatele sihtgruppidele;
- eesmärk;
- vajadusel töö alaosadeks jaotamise põhimõtted, kui need erinevad käesolevas juhendis toodust;
- mitme autori puhul iga autori panus.

Töö eesmärk esitatakse soovitud tulemuse või seisundina. Kirjeldatakse töö eesmärgi saavutamiseks läbitavaid etappe ja ülesandeid. Soovitavad on ka alaeesmärgid: nt. mida soovitakse töö tegemise käigus ise õppida või milliseid omadusi endas arendada.

Sissejuhatuses võib avaldada tänu isikutele ja institutsioonidele, kes autorit juhendasid, abistasid andmete kogumisel, nende valimisel ja läbitöötamisel. Seda on sobilik teha sissejuhatusel lõpus.

Sissejuhatus ei täida peatüki ülesandeid, sisukorras ja põhitekstis seda ei nummerdata, see ei tohiks sisaldada liigseid andmeid. Sissejuhatusel peab olema proportsioonis töö mahuga. Praktilise töö sissejuhatusel pikkus ei tohiks ületada kahte lehekülge. Sissejuhatus viimistletakse tavaliselt töö vormistamisel viimasena, kuid selle koostamist alustatakse varem.

5.4 Töö teoreetiline taust

Tutvustatakse praktilise töö tausta, vastavat kirjandust ning varasemaid sarnaseid töid, mis moodustavad praktilise töö sisuliseks mõistmiseks vajaliku taustinformatsiooni (nt kirjanduse, kunsti, tantsu puhul žanr/stiil ja sellest kirjutamine). Oluline on, et esitatud taustinformatsioon oleks:

- asjakohane - seotud otseselt tööga;
- piisav - esitatud on töö mõistmiseks piisavalt;

- usaldusväärne - tuginetakse usaldusväärsetele allikatele;
- selge - põhimõisted on defineeritud, varasemaid töid ja kirjandusallikaid on käsitletud selgelt ja seostatult.

5.5 Tööprotsessi kirjeldus

Põhjalik kirjeldus, millal, kuidas, milliste vahenditega töö tehti. Esitatakse töö teostamise etapid, tehnilised vahendid, kasutatud materjalid ning eelarve (kui oli rahalisi väljaminekuid). Kirjeldatakse esile kerkinud probleeme ja lahendusi. Tööprotsessi kohta esitatakse pildi- või videomaterjali, ideekavandid, visandid vms. Võiks olla vähemalt kolm erinevat kavandit – see sunnib õpilast süstemaatiliselt töötama, mitte ainsana pähetlunud mõtet kohe teostama, ühtlasi õpetab oma ideed analüüsima erineva vaatenurga alt.

Mitme autoriga töö puhul tuuakse välja, kuidas toimis meeskonnatöö (juhtimine) ja tuuakse selgelt välja iga meeskonnaliikme panus.

5.6 Töö tulemus ja eneseanalüüs

Analüüsitakse eesmärgist ja tööprotsessist lähtudes töö tulemust. Soovitavalt analüüsitakse töö väärtuslikkust/kasulikkust teistele ja/või rakendatavust.

Teatud praktiliste töö vormide puhul on töö tulemuste kohta vaja esitada pildi ja/või videomaterjali, et mõista töö sisu ja seda adekvaatselt hinnata. Näiteks on kindlasti vajalik esitada toimunud ürituse (kontserdi, näituse vms) kohta pildi ja/või videomaterjali, kui retsensendil ja tööde kaitsmine komisjoni liikmetel ei ole võimalik üritusest osa võtta.

Kirjanduseteose (novell, romaan, luulekogu) puhul ei pruugi see olla aga otstarbekas ja mõistlik: töö räägib iseenda eest.

Eneseanalüüsi osas tuuakse välja õnnestumised ja ebaõnnestumised, mida õpiti enda kohta, kuidas hinnatakse tööd tervikuna.

5.7 Kokkuvõte

Kokkuvõte algab lühikese kirjeldusega, mida ja kuidas tehti. Seejärel võetakse saadud tulemused sissejuhatuses sõnastatud eesmärkide kaupa kokku ning tuuakse välja olulised järeldused. Kõik kokkuvõttes kirjeldatu peab olema eelnevalt töös käsitletud.

Sissejuhatus ja kokkuvõte peavad olema esitatud nii, et kõrvalseisja saaks neid lugedes ülevaate töö probleemidest, üldisest käigust ja tulemustest ilma põhiteksti lugemata. Kokkuvõtte pikkus võiks olla umbes 1-1,5 lehekülge.

5.8 Eesti- ja võõrkeelne resüme

Vaata punkt 4.10.

5.9 Kasutatud allikad

Vaata punkt 4.11.

5.10 Lisad

Vaata punkt 4.12.

6. ÕPILASUURIMUSE JA PRAKTILISE TÖÖ VORMISTAMINE

Viimsi Gümnaasiumi UPT vormistamisnõuded lähtuvad kehtivatest rahvusvahelistest nõuetest.

6.1 Üldnõuded töö vormistamisel

Töö esitatakse väljatrükituna ja köidetuna pehmesse köitesse.

Töö vormistatakse arvutil lehe ühele küljele, kasutatakse paberi formaati A4 (kirjatüüp *Times New Roman*), tähesuurus 12 punkti, reavahedega 1,5 punkti. Väiksema tekstiga (11 punkti) esitatakse allmärkused, viited jooniste ja tabelite allikatele ning tabeli sisu.

Tekst joondatakse mõlemalt servalt (rööpselt), kus tekstilõigu alustamiseks ei kasutata taandridu, vaid suuremat vahet (*Auto*) tekstilõikude vahel (*Paragraph->Spacing->After ->Auto* või *Küljendus->Vahed->Pärast Auto*). Lehe üla- ja alaservast jäetakse tühjaks 2,5 cm, lehe paremast servast 2 cm ja vasakust servast 3 cm.

Kui reas tekivad suured tühikud, kasutatakse poolitamist. Leheküljed nummerdatakse alates tiitellehest, kuigi tiitellehele lehekülje numbrit välja ei trükita. Lehekülje number paigutatakse lehekülje alumise (*Bottom of page* või *Lisa->Leheküljenumber->Lehe allserv*) serva keskele.

Töö põhitekst liigendatakse peatükkideks, alapeatükkideks ja punktideks, mis pealkirjastatakse ning nummerdatakse.

Töö iseseisvad osad (peatükid, sisukord, sissejuhatus, kokkuvõte) algavad uuelts lehelt. Alapeatükid jätkuvad samalt leheküljelt.

6.1.1 Pealkirjad

Pealkirjad nummerdatakse hierarhilise numeratsiooniga ja araabia numbritega (peatükk 1., alapeatükk 1.1). Numbrijärgude vahel on punkt. Pealkirjade lõppu punkti ei panda.

Pealkirjad esitatakse vasakpoolse joondusega. Pealkirjades sõnu ei poolitata, lühendeid ja ühesõnalisi pealkirju ei kasutata.

Pealkirjad vormistatakse:

ESIMESE TASEME PEALKIRI (Pealkiri 1 – *Heading 1*), 16 pt, rasvane, kõik suured tähed.

Teise taseme pealkiri (Pealkiri 2 – *Heading 2*), 14 pt, rasvane ja kaldkirjas, esimene suurtäht.

Kolmanda taseme pealkiri (Pealkiri 3 – *Heading 3*), 14pt, rasvane, esimene suurtäht.

Kõikide töö iseseisvate osade sisukorra, sissejuhatuse, kokkuvõtte, võõrkeelse resüme, kasutatud kirjanduse ja lisa pealkirjad vormistatakse esimese astme pealkirjadena, kuid neid ei nummerdata.

Igale pealkirjale peab järgnema tekstilõik. Peatüki ja alapeatükkide pealkirja ning sellele järgneva teksti vahele jäetakse 24 punktine lõiguvahe. Töö ühtki osa ei alustata ega lõpetata joonise, tabeli või loeteluga.

6.1.2 Tiitelleht

Tiitellehel on tähesuurus 14 pt. Tiitellehel ei ole lausete lõpus punkti.

Kooli nimi paigutatakse lehe ülemise serva keskele, autori(te) ees- ja perekonnanimi/nimed pealkirja kohale. Töö pealkiri kirjutatakse lehe esimese kolmandiku lõppu. Töö liik märgitakse pealkirja alla (uurimistöö või praktiline töö). Töö juhendaja kutse (väljendatakse lühendina: õp, mag, prof jne) ja nimi trükitakse lehe teise kolmandiku lõppu paremasse serva. Töö valmimise koht ja aasta paigutatakse lehe alumisse serva keskele.

Tiitellehe näidis on toodud käesoleva juhendi lisa 2.

6.1.3 Sisukord

Sisukorras ei näidata peatükki „SISUKORD”. Sisukorra näide:

LÜHENDID JA TERMINID	3
SISSEJUHATUS	5
1. ESIMESE PEATÜKI PEALKIRI	7
2. TEISE PEATÜKI PEALKIRI	7
2.1 Teise peatüki esimene alapeatükk	8
2.2 Teise peatüki teine alapeatükk	9
2.3 Teise peatüki kolmas alapeatükk	9
2.3.1 Kolmanda alapeatüki esimene alapunkt	9
2.3.2 Kolmanda alapeatüki teine alapunkt	12
2.3.3 Kolmanda alapeatüki kolmas alapunkt	15
3. KOLMANDA PEATÜKI PEALKIRI	19
3.1 Kolmanda peatüki esimene alapeatükk	22
3.2 Kolmanda peatüki teine alapeatükk	23
3.2.1 Teise alapeatüki esimene alapunkt	24
KOKKUVÕTE	29
RESÜMEE	30
SUMMARY	31
KASUTATUD MATERJALID	32
LISAD	
Lisa 1. Pealkiri	33
Lisa 2. Pealkiri	34

6.1.4 Arvud

Arvude kirjutamisel tekstis kirjutatakse ühekohalised arvud tavaliselt sõnadega, va kui arvule järgneb mõõtühik või märgid, nt: *osales seitse õpilast; 6%, 7°; 3 kg; 1 km*. Ühikute märkimisel jäetakse numbri ja sõna vahele tühik. Erandiks on protsendi- ja kraaditähiste kokkukirjutamine eesoleva arvuga. Käändelõppe ei lisata põhi ega järgarvudele, kui kääne selgub järgnevast nimisõnast, nt *2014. aastal (mitte 2011-ndal aastal), 50 vastajast (mitte 50-st vastajast), 13. korrusele (mitte 13-ndale korrusele)*. Aastaarvud märgitakse ainult arvudega. Miljonite ja miljardite puhul kasutatakse arvude ja sõnade kombinatsioone, nt: *2,35 milj dollarit või 34,2 tuh veist*. Lauset alustatakse üldjuhul sõnaga, erandi moodustavad aastaarvud. Võõrkeelsed sõnad tuuakse tekstis *kaldkirjas*, va kirjanduse loetelus.

6.1.5 Lisad

Kui lisasid on rohkem kui üks, pealkirjastatakse ja nummerdatakse eraldi araabia numbritega (Lisa 1, Lisa 2 jne). Iga lisa algab uuel lehelt. Tekstis tuleb viidata lisa numbrile. Lisade pealkirjad esitatakse sisukorras.

6.2 Töö keel ja stiil

Töö keel on teaduslik ja selle tagamisel peetakse silmas järgmisi nõudeid:

1. Sõnastus peab olema korrektne ja loogiline ning vastama kasutatava keele ortograafiale.
2. Töös kasutatakse üldtunnustatud terminoloogiat ja lühendeid.
3. Väljenduslaad peab olema lihtne, tuleb hoiduda paljusõnalisusest.
4. Välditakse võõrsõnadega liialdamist ja tõlkevääratusi.
5. Sõnakorduste asemel kasutatakse rikkalikumat sõnavara.
6. Hoidutakse väga emotsionaalsetest väljenditest.

Valitud vorm peab olema ühtne kogu töö ulatuses. Uurimistöös soovitatakse kasutada umbisikulist tegumoodi (töös käsitletakse, vaadeldakse, analüüsitakse jne) või kindlat kõneviisi (töö käsitleb, autor vaatleb, analüüsib jne). Praktilises töös kasutatakse pigem *mina-* (tegin, uurisin, järeldasin) või *meie-* vormi (tegime, uurisime, järeldasime).

Võõrkeelse materjali tõlkimisel tuleb muuta lausete struktuuri vastavalt eesti keele süntaksile ning kasutada käsitletava valdkonna termineid õiges tähenduses ja kontekstis. Arusaamatuste vältimiseks on otstarbekas eestikeelsele terminile lisada sulgudes selle võõrkeelne nimetus.

6.3 Tabelite, jooniste, valemite ja loetelude vormistamine

Tabelid võimaldavad arvandmeid esitada süstematiseeritult ja ülevaatlikult. Kõik töös esinevad tabelid nummerdatakse araabia numbritega, kas kogu töö ulatuses nt Tabel 1 või üksikute peatükkide ulatuses nt Tabel 3.4, kusjuures viimane tähendab kolmanda peatüki neljandat tabelit. Sama moodust on soovitatav kasutada ka jooniste tähistamisel.

Teksti paigutatavad tabelid peavad kandma nende sisu lakooniliselt lahtimõtestavat pealkirja. Pealkirja sõnastamisel tuleb alustada tabeli sisust, millele järgneb objekti (ettevõtte, riigi jm) nimetus ja lõpuks ajavahemik. Pealkiri trükitakse rasvaselt ja paigutatakse vasakusse serva tabeli kohale. Kui tabel pole ise koostatud, tuleb märkida allikas (vt tabel 1), mis esitatakse tabeli all.

Tabel tuleb esitada kirjasuurusega 11 punkti ja paigutada keskele. Kõigil tabeli veergudel peab olema nimetus, mis paigutatakse veeru keskele. Üldreeglina veerge ei nummerdata, välja arvatud juhud, kui töö tekstis viidatakse tabeli teatud veergudele. Kui tabel jätkub teisel leheküljel, tuleb tabeli nimetusi korrata. Tabeli ja tema allkirjade vahel on tühi rida.

Tabelites esitatud andmed tuleb siduda töö tekstiga. Selleks kasutatakse otsest viitamist (Alljärgnev tabel 1 iseloomustab ...) või kaudset viitamist (vt tabel 8). Peale sellist viidet peab töös, kas kohe või järgmisel leheküljel järgnema tabel.

Näide:

Tabel 1. Eesti elanike arv aastatel 2005 – 2010 seisuga 1. jaanuar (Eesti Statistikaameti koduleheküljel)

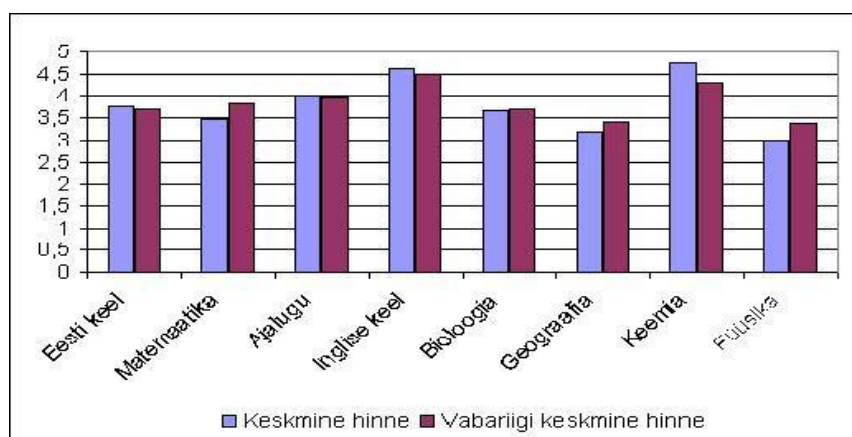
Aasta	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Elanikke	1 347 510	1 344 684	1 342 409	1 340 935	1 340 415	1 340 127

Töö teksti paigutatavad tabelid olgu võimalikult lihtsad ja lühikesed. Tekstis esitatakse tavaliselt tabelid, mille maht ei ületa ühte lehekülge. Mahukamad tabelid tuuakse lisades.

Jooniste alla kuuluvad kõik töös sisalduvad illustratsioonid, olgu need siis diagrammid, graafikud, geograafilised kaardid, joonistused, skeemid või fotod. Igal joonisel peab olema allkiri, mis sellel kujutatut lakooniliselt sõnastab. Joonis paigutatakse vasakule ja allkiri reastatakse vasakult (vt joonis 1) ning esitatakse joonise all. Kõik joonised nummerdatakse analoogiliselt tabelitega kogu töö ulatuses nt Joonis 1 või üksikute peatükkide ulatuses nt Joonis 2.4. Järjekorranumber kirjutatakse allkirja ette ja eraldatakse sellest punktiga (Joonis 1. Piirkulu ...). Oluline on jälgida, et tabelarvutusprogrammis diagrammi koostamisel ei lisataks sellele tiitlit (seda asendab joonise allkiri).

Sõnad "*tabel*" ja "*joonis*" koos numbriga on rasvases kirjas. Tabelite pealkirjad on vormistatud tavatekstina ja jooniste allkirjad on kursiivis.

Näide:

Joonis 1. Põhikooli lõpetajate riigieksamite tulemused Viimsi Keskkoolis 2002. aastal

Joonisel kasutatud tähiseid tuleb selgitada kas joonise väljal või tekstis joonise juures. Jooniste ja tabelite pealkirjade lõppu punkti ei panda. Diagrammidel ja graafikutel peavad olema teljed märgistatud ning lisatud ühikud.

Valemid esitatakse omaette real, paigutatuna soovitatavalt lehe keskele. Valemid eraldatakse muust tekstist kirjavahemärkidega, mis vastavad üldistele eesti keele reeglitele. Kõik märgid, arvud ja tähed tuleb paigutada valemis korrektselt ning kooskõlas valemi sisuga. Valemite vormistamiseks tuleb kasutada valemiredaktorit. Kogu töö ulatuses tuleb järgida valemite ühtset kirjutusviisi. Valemid kirjutatakse kaldkirjas kirja suurusega 12 punkti. Vältida tuleb definitsioonide esitamist valemi kujul. Üksikud sümbolid ja lihtsad matemaatilised avaldised esitatakse reeglina teksti sees omaette reale viimata. Kui töös on mitu valemit, tuleb need nummerdada. Valemi number paigutatakse valemiga samale reale paremale sulgudesse. Viidates tekstis valemile, paigutatakse selle number sulgudesse. Valemites ei tooda mõõtühikuid, need esitatakse valemites kasutatud sümbolite seletustes. Valemi sümbolite seletus algab sõnaga “kus” ning seletused kirjutatakse üksteise alla.

Näide: Ajakirja 2009. aasta impaktfaktor (C) avaldub valemiga:

$$C = \frac{A}{B}, kus \quad (1)$$

A – 2009. aasta viidete arv artiklitele, mis on ilmunud aastatel 2007 – 2008;

B – 2007 – 2008. aastatel ilmunud artiklite arv.

Loetelud, mis koosnevad üksikutest sõnadest või lühikestest fraasidest, kirjutatakse üksteise järel ja eraldatakse komaga.

Näide: Modernistlikud kunstivoolud on sümbolism, impressionism, ekspressionism, kubism ja konstruktivism.

Pikematest fraasidest koosnevad loetelud eraldatakse semikooloniga. Järjekorda tähistatakse ümarsulgudega varustatud numbrite või tähtedega. Kui loetelu punktideks on üksikud laused või lauseosad, võib need kirjutada üksteise järele või alustada iga lauset uuest reast.

Numbri või tähe järel on ümarsulg, alustatakse väiketähega ja laused eraldatakse üksteisest semikooloniga.

Näide:

1996-1997. aastal viidi läbi uurimus, mille eesmärgid olid:

- 1) diagnoosida 3.-6. klasside õpilaste mõtlemisoskuse taset;
- 2) uurida õpilaste oskusi koostada ise mõtlemisülesandeid;
- 3) analüüsida ja võrrelda õpetaja sihipärase töö tulemusi, õpilaste mõtlemise arendamisel matemaatikatundides.

Kui kasvõi üks loetelu punktidest koosneb kahest või enamast lausest, siis asendatakse sulg järjekorranumbri järel punktiga. Kui mõni loetelu punkt sisaldab omakorda loetelu, siis tähistatakse üldisema loetelu punktide järjekorda tingimata numbritega, alluva loetelu punkte aga tähtedega (koos suluga).

Näide:

Õpiülesanded I klassi kunstiõpetuse tundides vormi õpetamiseks on järgmised:

1. *Vorm, selle elemendid.*
2. *Oskus edasi anda üldvormi, selle iseloomu. Üldvorm ja detailid.*
3. *Joon ja selle liigid.*

Loetelus kasutatakse nummerdamist tavaliselt siis, kui on oluline nende järjekord või arv, kui tekstis mõnele neist viidatakse. Muudel juhtudel võib järjekorra tähistuse asendada mõttekriipsuga (kui loetelu punktid on eelneva teksti otseseks jätkuks) või mõne muu tähistusega.

Näide:

Aastapäevaga seoses andis kool välja mitmesuguseid trükiseid ja meeneid:

- *kooli almanahh Briis 3;*
- *kooli tutvustav voldik;*
- *aastapäevalogoga kutsekaart;*

- *klasside poiste poolt valmistatud kooli logoga suveniirkell;*
- *kooli logoga pastapliiats.*

Tuleb silmas pidada, et erinevalt vormistatud loetelud annavad edasi erinevat sisu ning et kirjavahemärgid ei oleks vastuolus eesti keele grammatika reeglitega. Loetelu igal tasandil peab olema vähemalt kaks alapunkti. Kogu töö ulatuses tuleks kasutada ühtset loetelude esitust ning vältida liiga paljude erinevate stiilide kasutamist.

6.4 Viitamine

Kõik teistele autoritele kuuluvatele seisukohtadele, faktidele ja andmetele tuleb töös viidata. Viidata tuleb allikatele, mida autor tegelikult on kasutanud. Jälgida tuleb, et ka kõikidele fotodele, graafikutele jm illustratiivsele materjalile oleks viidatud. Üldtuntud seisukohtadele ei viidata.

Teiste autorite mõtete esitamist enda omadena käsitletakse plagiaadina, mille tuvastamisel on komisjonil õigus sõltuvalt eksimuse ulatusest kas tööd hinnata hindegas "F" (mitterahuldav) või oluliselt madalamalt.

Üldiselt kasutatakse nii õpilasuurimuses kui praktilises töös teaduslikke või vähemalt teaduslikkusele pretendeerivaid allikaid.

Teiste autorite seisukohti või andmeid võib esitada tsitaatidena või refereeringutena.

Tsiteerimisel esitatakse autori tekst sõna-sõnalt. Tsitaati on mõtet kasutada neil juhtudel, kui on oluline edasi anda sõnastust, kui see on eriti tabav. Tsitaat pannakse jutumärkidesse ja väljajäetavad sõnad asendatakse mõttepunktidega (/.../). Mitmest kohast võetud lausekatkendeid ei tohi meelevaldselt üheks tervikuks liita. Iga eraldiseisev lauseosa tuleb varustada omaette jutumärkidega ja viitega originaalile. Tsiteerimisel võõrkeeltest tuleb tsitaat eesti keelde tõlkida võimalikult adekvaatselt, vajaduse korral esitatakse originaalsõnastus joonealusena. Tsitaadi lõppu lisatakse viide originaalile ja viites tuuakse kindlasti tsitaadi paiknemise lehekülge.

Näide: Spenceri (2004, p 156) sõnul on „roll normidega piiritletud käitumisviis antud grupis“.

Refereering annab teise autori mõtet edasi vabas vormis, oma sõnadega. Autor võib seejuures refereeringu sisu kommenteerida ja lisada omapoolseid seisukohti, sulatades selle teksti vastavalt oma sõnastusstiilile. Refereeringu puhul jutumärke ei kasutata, küll on aga vajalik viitamine allikale või autorile. Ulatuslikum refereering algab autori nime mainimisega ja lõpeb viitega kasutatud kirjandusele. Kui refereering koosneb ühest lausest, siis paikneb viide enne lauset lõpetavat punkti, kui aga terveist lõigust, siis pärast punkti. Lubamatu on esitada refereeringu pähe jutumärkideta tsitaati või refereeringut, kus on originaaltekstiga võrreldes asendatud ainult mõni sõna või sõnavorm.

Näide: Töölased rollid hõlmavad endas ootusi, mis puudutavad tajutud kohustusi või nõudeid, mis on seotud mingi konkreetse töö tegemisega (Dierdorff & Rubin, 2007).

Viide koosneb kahest osast: 1) tekstisisene viide, 2) viitekiri kasutatud materjalide loetelus.

6.4.1 Tekstisisene viitamine

Uurimistöodes kasutatakse nime/aasta viitamist (näiteks APA6 viitamissüsteem).

Nime/aasta viitamise korral viidatakse teksti sees autori(te) perekonnanime(de)le ja ilmumisaastale ning lehekülgedele (kui võimalik). Sealjuures on perekonnanime ja materjali väljaandmise aasta vahel koma ning leheküljenumber eraldatakse aastaarvust kooloniga.

Kahe autoriga teosel pannakse viites sulgudesse mõlema perekonnanimed ning nende vahele sõna *ja*.

Näide: Allergia ehk ülitundlikkus on immuunsüsteemi liiga tugev reaktsioon pealtnäha ohututele ainetele (Viikmaa ja Tartes, 2008: 89).

Kolme ja enama autoriga teosel tuleb esimesel viitamisel märkida kõik autorid, järgnevate viidete puhul märgitakse ainult esimene autor ja lisatakse "et al."

Näide: *Esimene viitamine:* Autorid (Klimoski, Palmer, Johnson ja Smith, 1993) leidsid, et ...

Järgmised viited samale tööle: Läbipõlemise protsessimudeli puhul eeldatakse, et peab olema teatud järgnevus läbipõlemise erinevate dimensioonide esinemise osas (Klimoski et al., 1993). Klimoski ja tema kolleegid (1993) leidsid, et ...

Juhul, kui refereeritava autori nimi on osa tekstist, lisatakse ilmumisaasta ja leheküljenumber nime järele sulgudesse.

Ilma autorita teosel või internetimaterjalil on viiteks pealkiri või selle esimene sõna ja kolm punkti, millele järgneb aastaarv ja võimalusel leheküljenumbriid.

Näide: Õpilase minimaalne õppekoormus gümnaasiumi jooksul on 96 kursust (Gümnaasiumi ..., 2011).

Kui viidatakse **ilma pealkirja ja autorita interneti materjalile**, siis märgitakse viitesse kodulehe nimetus.

Näide: Eesti Draamateatri teatrijuht on Rein Oja (Eesti Draamateatri kodulehekülg).

Kui viidatakse **mitmele sama autori samal aastal ilmunud tööle**, tuleb aastaarvud tähistada märgetega a, b, c jne. Sama tähistust tuleb kasutada ka kasutatud kirjanduse loetelus.

Näide: Anti Kidron esitab koolitaja võtmeküsimused (1999a: 9) ja rõhutab naeru tervistavat osa (1999b: 151).

Elektrooniliste materjalide viited vormistatakse sarnaselt paber kandjate viidetega. Autori andmete puudumisel on põhiliseks viitamiseluseks teksti pealkiri või veebilehe nimetus. Teksti sees veebiaadressi ei esitata. See teave pannakse kasutatud allikate loetellu.

Näide: „Püha Jüri on sõjameeste, maaharijate ja süütute neitsite kaitsepühak” (Kaeval, 2003).

** Sellisel puhul on kasutatud kirjanduse loetelus järgmine kirje:*

Näide: Kaeval, K. (2003). *Tori kirikuaeda paigaldati ratsamonument*. – e-Kaldad, 10. september. Viimati külastatud 17.05.2011, [http://kaldad.kolhoos.ee/stories/storyReader\\$104](http://kaldad.kolhoos.ee/stories/storyReader$104)

Näide: „Riigieksamitele registreerimise tähtaeg on 20. jaanuar 2011“ (Varemlõpetanute... 2011).

** Selle näite kohta on kasutatud kirjanduse loetelus järgmine kirje:*

Näide: Varemlõpetanute... = Varemlõpetanute registreerumine riigieksamitele 2011. – Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus. Viimati külastatud 17.05.2011, <http://www.ekk.edu.ee/oppurile/riigieksamiinfo-varemlõpetanutele>

Sõnaraamatutele ja teatmeteostele viidates kasutatakse suurtähtlühendeid (ÕS, EE, EKSS jne) või märgitakse teose nimi, ilmumisaasta ja viide märksõnale koos lühendiga s.v.

Näide: Igasugune informatsioon esineb ja säilib (püsib mälus) põhimõtteliselt teksti kujul (EE 1996 s.v. haldus).

Ühe lause kohta käiv sulgudes toodud viide asetatakse enne lauset lõpetavat punkti. Pikema teksti kohta käiv viide pannakse pärast viimast lauset lõpetavat punkti.

6.4.2 Kasutatud allikate loetelu vormistamine

Kasutatud materjalidest koostatakse kasutatud allikate loetelu, mis sisaldab ainult töös viidatud materjale. Viidete järgi on võimalik töös esitatut kontrollida. Kasutatud kirjanduse loetlus järjestatakse viitekirjed tähestikuliselt autorite või nende puudumisel trükiste pealkirjade esimeste sõnade järgi. Kõik materjalid kantakse loetelusse kindla skeemi kohaselt, mis sõltub materjali liigist. Pealkirjades lühendeid ja jutumärke ei kasutata.

Kui loetelus on **ühelt autorilt mitu tööd**, siis järjestatakse need ilmumisaastate järgi. Ühel aastal samalt autorilt ilmunud tööd eristatakse tähtedega a, b, c jne, mis lisatakse ilmumisaastale (näiteks 2009a, 2009b, 2009c). Järjestamisel lähtutakse pealkirja esimesest sõnast.

Allikad, millel autorit ei ole (näiteks kogumikud, mis sisaldavad paljude autorite artikleid), järjestatakse kasutatud kirjanduse loetlus pealkirja esimese sõna järgi. Kogumike, teatmike, sõnastike jmt puhul võib kasutada ka teose pealkirja suurtähtlühendit.

Alljärgnevad näited on toodud nime/aasta viitamissüsteemi kasutamise kohta (nt APA6 viitamissüsteem).

Artikkel ajakirjast

Viidatakse põhimõttel: Autor(id) (aasta). *Pealkiri*. Ajakirja nimetus, köide, lk.

Näide: Klimoski, R., Palmer, S. (1993). *The ADA and the hiring process in organizations*. Consulting Psychology Journal: Practice and Research, 45, 10-36.

Näide: Läänemets, U. (2003). *Õppekavad erivajadustega lastele*. Haridus, 6, 10-12.

Publitseerimisel olev artikkel

Viidatakse põhimõttel: Autor(id) (publitseerimisel olev). *Pealkiri*. Ajakirja nimetus, köide, lk.

Näide: Zuckerman, M., & Kieffer, S. C. (in press). *Race differences in face-ism: Does facial prominence imply dominance?* Journal of Personality and Social Psychology.

Artikkel ajalehest

Viidatakse põhimõttel: Autori(id) (aasta). *Pealkiri*. Ajalehe nimi, kuupäev.

Näide: Kumberg, K. (2003). *Nali on meie ainuke tõeline kaitseingel*. Postimees, 30. mai.

Ilma autorita artikkel ajalehes

Näide: *New drug... = New drug appears to sharply cut risk of death from heart failure*. (1993). The Washington Post, July 15, p. A12.

Tekstis viidata pealkirjaga. Pika pealkirja puhul kasutada lühendatud nimetust: (*New drug ...*, 1993).

Internetist pärinevad allikad

Kui sama materjal on olemas ka trükitud kujul, siis viidata sellele. Põhimõtteliselt lähtutakse aga samadest juhistest kui publitseeritud materjalide puhul: Autor(id) (aasta või kuupäev). *Pealkiri*. Viimati külastatud kuupäev, URL-aadress.

Näide: *Eesti pensionäride... = Eesti pensionäride keskmine hõivatus tööga* (2010). Eesti Statistikaamet. Viimati külastatud 02.09.2010, www.stat.ee/hõivatus/pensionärid

Näide: Siibak, E. *Toataimed*. Viimati külastatud 16. 06. 2003, <http://www.tba.ee/Lood/Toataimed.htm>

Ajaveebi postitused (kui on olemas konkreetne autor)

Näide: Tarand, Gerd (2010). *Sotsiaalmeedia ajalugu, kirjakandjast tänaseni* [ajaveebi postitus, 10. dets]. Viimati külastatud 17.12.2010, <http://www.gerdtarand.eu/arhiiv/6806>

Samuti nagu autorita trükiste puhul võib siingi viitesulus kasutada pealkirja lühendit või esimest sõna, sel juhul peavad need kirjanduse loetelus olema esimesel kohal, millele järgneb võrdusmärk.

Näide: HL = *Histoire du Louvre* (2003). Louvre'i kodulehekül; Viimati külastatud 20.08.2008, <http://www.louvre.fr/>

Juhendeid internetist pärinevatele allikatele viitamiseks on võimalik leida APA kodulehelt (www.apastyle.org)

Raamatud

Viidatakse põhimõttel: Autor(id) (aasta). *Pealkiri*. Ilmumise koht: Kirjastus

Näide: Cone, J. D., Foster, S. L. (1993). *Dissertations and theses from start to finish: Psychology and related fields*. Washington, DC: American Psychological Association.

Näide: Gibbs, J. T., Huang, L. N. (Eds.). (1991). *Children of color: Psychological interventions with minority youth*. San Francisco: Jossey-Bass.

Näide: Tali, E-M., Tali, T. (2001). *Tähtraamat: aastaring Maarjamaal*. Tallinn: Maalehe Raamat.

Artikkel või peatükk kogumikus

Viidatakse põhimõttel: Autor(id) (aasta). *Artikli pealkiri*. Kogumiku toimetaja, kogumiku pealkiri (artikli lk-d). Ilmumise koht: Kirjastaja.

Näide: Massaro, D. (1992). *Broadening the domain of the fuzzy logical model of perception*. In H. L. Pick, Jr., P. van den Broek, D. C. Knill (Eds.), *Cognition: Conceptual and methodological issues* (pp. 51-84). Washington, DC: American Psychological Association.

Näide: Bergmann, P. G. (1993). *Relativity*. In *The new encyclopedia Britannica* (Vol. 26, pp. 501-508). Chicago: Encyclopedia Britannica.

Näide: Kõik, K. (2003). *Lastekodu - koht koduta lastele või koduta laste kodu*. T. Edovald (Toim), *Võrgustikutöö võimalusi töös lastega*. Tallinn: Lastekaitse Liit.

Kui entsüklopeedia märksõnal ei ole autorit, siis algab viide märksõnaga, millele järgneb aasta.

Kirjastamata allikad

Viitamise puhul on oluline anda allikate loetelus piisavalt informatsiooni, et lugejal oleks võimalik allikad üles leida. Kirjastamata allikad on uurimis- ja lõputööd, õppematerjalid, memuaarid, intervjuud jms.

Lõputööd viidatakse põhimõttel: Autor(id). *Töö pealkiri*. Teadusasutuse või õppeasutuse nimi. Koht, aastaarv [töö liik nurksulgudes]

Näide: Tammepõld, M. *Henride Toulouse-Lautrec*. Viimsi Keskkool. Viimsi, 2000 [Uurimistö].

Intervjuud viidatakse põhimõttel: Intervjueeritava nimi. Intervjueeriija nimi. [Intervjuu tüüp (üleskirjutus või helisalvestis)]. Intervjueerimise koht, kuupäev.

Näide: Madis Milk. Autori intervjuu. [Üleskirjutis]. Tartu, 16. aprill 1997.

Ilma autorita teos

Viidatakse põhimõttel. *Teose pealkiri* (ilmumisaasta). Koht: kirjastus.

Näide: *Maailma riigid* (2001). Tartu: Regio.

Ilma autorita teosed on ka seadused ja muud õigusaktid, millele viitamisel esitatakse avaldamismärke, mis koosneb Riigi Teataja osast, avaldamise kuupäevast ja artikli numbrist.

Näide: *Gümnaasiumi... = Gümnaasiumi riiklik õppekava* (2011). Riigi Teataja I, 14.01.2011, 2.

Õigusakti elektroonilisele versioonile viitamisel esitatakse veebilehe aadress koos külastamise kuupäevaga.

Näide: *Gümnaasiumi... = Gümnaasiumi riiklik õppekava* (2011). Riigi Teataja I, 14.01.2011, 2. Viimati külastatud 20.04.2013, <https://www.riigiteataja.ee/akt/120092011002>

Audio-visuaalsed allikad

a) filmid, videod:

Näide: Jamnes, P. (2000). *Käitumine töölevõtu intervjul*. [Film].

Näide: AMI. Marshall, R. (Director), J. Bruckheimer (Producer) (2011). *Pirates of the Caribbean: On Stranger Tides*. [Film]. USA: Walt Disney Studios Motion Pictures.

b) kassetid, CD-d ja DVD-d:

Näide: Rebane, T. (Režissöör). *Jõulujutud*. VAT Muinasjutt. [Kassett]. Tallinn: Eesti Raadio.

Näide: Agu, M. (Produtsent) (1997). *Kodused tantsud*. [CD]. Tallinn: Eesti Raadio.

Arhiivmaterjalid

Säiliku nimetus, arhiivi täielik nimetus, fondi (f) number, nimistu (n) number, säiliku (s) number.

Näide: Jaani kiriku meetrikaraamat. Eesti Ajalooarhiiv, f 1294, n 1, s 113 A I-III.

Elektroonilisele kirj vahetusele viidatakse ainult äärmisel vajadusel kui isiklikule kommunikatsioonile.

Õppe- ja loengumaterjale reeglina teoreetiliste allikatena ei kasutata.

7. ÕPILASUURIMUSE JA PRAKTILISE TÖÖ HINDAMISJUHEND

Õpilasuurimuse ja praktilise töö hindamisjuhend kehtestab tööde hindamise kriteeriumid etappide kaupa, hindamise põhimõtted ja korra.

7.1 Üldpõhimõtted

Kokku on töö eest võimalik saada 100 punkti, mille alusel pannakse lõputunnistusele töö hinne viie palli skaalal.

Töö koondhinne kujuneb järgmiste osade hindamise tagajärjel:

- Esimene seminar. Hindab juhendajate grupp - 5 punkti.
- Teine seminar. Hindab juhendajate grupp - 10 punkti.
- Valminud terviktöö. Hindab uurimis- ja praktilise tööde komisjon - 60 punkti.
- Kaitsmine. Hindab uurimis- ja praktilise tööde komisjon - 15 punkti.
- Retsensiooni esitamine. Hindab uurimis- ja praktiliste tööde komisjon - 5 punkti.
- Tervikprotsess. Hindab juhendaja - 5 punkti.

Kui töö on mitu autorit, peavad kõik autorid osalema seminaridel ja kaitsmisel. Juhendajal ja juhendajate grupil on õigus seminaride ja tööprotsessi punkte kõigi kriteeriumide osas eristada vastavalt autorite tegelikule tööpanusele.

Esimesel ja teisel seminaril õigeaegne osalemine ning eneseanalüüsi esitamine annab täiendavalt 1 boonuspunkti (kokku 2), mis lisatakse juhendaja tervikprotsessi hinnangule.

Seminarist puudumise erandolukorrad lahendab juhendajate grupp.

Kui õpilane esitab oma töö plagiaadina, on tema tulemus "F" ning tal puudub järelkaitsmise võimalus.

Järelkaitsmisel ei kehti tööprotsessis eelneva perioodi jooksul saadud punktid. Töö hinne kujuneb terviktöö, kaitsmisprotsessi ja retsensiooni punktide kogusummast.

7.2 *Esimese seminari hindamismudel*

Seminaris esitletakse õpilasuurimuse puhul uurimisprobleemi, praktilise töö puhul ideed, töö eesmärki, uurimisküsimusi või hüpoteese (õpilasuurimus), tööprotsessi kirjeldust (praktiline töö), teooria ülevaadet (milliseid allikaid hakatakse kasutama) ning valitud uurimis- või praktilise töö metoodikat.

Seminaris saadakse tagasisidet juhendajate grupilt ning esitletud tööd hinnatakse 10 alljärgnevast kriteeriumist lähtuvalt. Kokku on võimalik 1. seminarist saada 5 punkti.

7.2.1 Uurimistöö hindamismudel

Kriteerium	Vastab täielikult nõuetele (0,5 punkt)	Vastab osaliselt nõuetele või esineb puudusi (0,25 punkti)	Esineb tõsiseid puudusi või vastav osa töös puudub (0 punkti)
1. Uurimisprobleemi kirjeldus	Uurimisprobleemi on selgelt kirjeldatud (mida ja miks uuritakse, miks see on vajalik, laiemalt taustalt konkreetsele probleemile)	Uurimisprobleemi kirjeldus on esitatud liiga üldiselt või konkreetset probleemi kirjeldamata	Uurimisprobleemi pole kirjeldatud
2. Eesmärgi püstitamine ja sõnastamine	Eesmärk on selgelt ja uuritavana sõnastatud.	Eesmärk on esitatud, kuid on sõnastatud liiga üldiselt/ebarealistlikult.	Eesmärki pole esitatud
3. Uurimisküsimuste või hüpoteeside sõnastamine	Uurimisküsimused või hüpoteesid on sõnastatud probleemist ja eesmärgist lähtuvalt, korrektselt ja arusaadavalt	Uurimisküsimused või hüpoteesid on sõnastatud üldjoontes arusaadavalt, aga on ebarealistlikud või ei vasta piisavalt uurimisprobleemile ja eesmärgile	Uurimisküsimused või hüpoteesid on sõnastatud teadustöö nõuetele mittevastavalt või puuduvad

4. Planeeritav meetodika sh mitme autori korral tööjaotus	Õpilasel on selge arusaam töö liigist (kvalitatiivne või kvantitatiivne) ning ülevaade, milliseid uurimismeetodeid ta hakkab kasutama. Mitme autori korral on selge tööjaotus.	Õpilasel puudub korrektne arusaam töö liigist ning selge ettekujutus plaanitavast meetodikast. Mitme autori korral on tööjaotus ebapiisavalt lahti kirjutatud.	Planeeritava meetodika kirjeldus puudub
5. Töö tausta ja teooria lühiülevaade	On nimetatud varasemaid uurimusi ja teoreetilisi seisukohti, mida töös kasutatakse ning need on korrektselt viidatud.	On nimetatud varasemaid uurimusi ja teoreetilisi seisukohti, kuid nendele pole korrektselt viidatud.	Puudub ülevaade varasematest uurimustest või teoreetilistest seisukohtadest
6. Sissejuhatuse mustand	Õpilane on esitanud nõuetele vastava töö sissejuhatuse mustandi (kriteeriumide 1.- 6. mustand, maksimumpikkus 2 lk)	Töö sissejuhatuse mustand on esitatud, kuid vastab nõuetele vaid osaliselt	Kirjanduse ülevaate mustandit pole esitatud
7. Kirjanduse ülevaate mustand	Õpilane on esitanud nõuetele vastava (vt kasutatud kirjanduse vormistamist) kirjanduse ülevaate mustandi	Kirjanduse ülevaate mustand on esitatud, kuid vastab nõuetele vaid osaliselt	Kirjanduse ülevaate mustandit pole esitatud või see ei vasta nõuetele
8. Seminaril kasutatav esitlus ja esinemine seminaril	Õpilane esitleb oma töö struktuuri punktide 1-7 alusel ; tema esinemine on selge, loogiline ja hästi jälgitav	Nõutud punktides 1-7 on puudujääke ja esinemine on ebakindel.	Õpilase esitlus on arusaamatu ja raskesti jälgitav
9. Õpilase poolt vormistatud töö esitamine	Punktid 1-7 on vormistatud vastavalt vormistusnõuetele ühtses failis	Töö vormistuslikus osas on puudujääke	Vormistatud töö puudub
10. Arutelus osalemine	Õpilane osaleb arutelus aktiivselt	Õpilane osaleb arutelus osaliselt	Õpilane ei osale arutelus

7.2.2 Praktilise töö hindamismudel

Kriteerium	Vastab täielikult nõuetele (0,5 punkt)	Vastab osaliselt nõuetele või esineb puudusi (0,25 punkti)	Esineb tõsiseid puudusi või vastav osa töös puudub (0 punkti)
<p>1. Praktilise töö idee ja vormi kirjeldus ning teema valiku põhjendus.</p> <p>Õpilasfirma toote või teenuse ja nime valiku põhjendus</p>	<p>Ideed, vormi ja teemavalikut on selgelt kirjeldatud (laiemalt taustalt konkreetsele ideele).</p> <p>Õpilasfirma toote/teenuse/nime valik tehti õigeaegselt ja on põhjendatud</p>	<p>Idee ja vormi kirjeldus on esitatud liiga üldiselt või konkreetset ideed kirjeldamata.</p>	<p>Ideed ja vormi pole kirjeldatud.</p>
<p>2. Praktilise töö teostamise põhjendus.</p> <p>Õpilasfirma toote või teenuse turuuuring</p>	<p>Põhjendatakse töö teostamise vajalikkust, töö olulisust ja väärtuslikkust kindlatele sihtgruppidele.</p> <p>Õpilasfirma toote / teenuse turuuuringul on suur valim ja uuring on usaldusväärne</p>	<p>Töö põhjendus on esitatud üldsõnaliselt, ebarealistlikult või eesmärgile mittevastavalt.</p>	<p>Töö põhjendust pole esitatud.</p>
<p>3. Eesmärgi püstitamise ja sõnastamine.</p> <p>Õpilasfirma äriplaani olemasolu</p>	<p>Eesmärk on sõnastatud soovitud tulemuse või seisundina.</p> <p>Õpilasfirma tegevus on läbi mõeldud, sõnastatud on sisulised ja finantsilised eesmärgid</p>	<p>Eesmärk on esitatud, kuid on sõnastatud suunatuna tööprotsessile</p>	<p>Eesmärki pole selgelt esitatud.</p>
<p>4. Töö tausta ülevaade ja teoreetilise osa struktuur</p> <p>Õpilasfirma asutamisdokumendid ja registreerimine</p>	<p>On kirjeldatud varasemaid sarnaseid töid ja teoreetilisi käsitlusi, millele on korrektselt viidatud.</p> <p>Õpilasfirma algkapital on selgelt põhjendatud ja firma on registreeritud JA Eestis</p>	<p>On kirjeldatud varasemaid sarnaseid töid ja teoreetilisi käsitlusi, kuid neile ei ole korrektselt viidatud</p> <p>Õpilasfirma algkapital pole piisavalt selgelt põhjendatud</p>	<p>Puudub ülevaade varasematest sarnastest töödest ja teoreetilistest käsitlustest</p> <p>Õpilasfirma on registreerimata</p>
<p>5. Planeeritav meetodika, sh mitme</p>	<p>Õpilasel on selge arusaam töö vormist</p>	<p>Õpilase arusaam töö vormist ja vahenditest</p>	<p>Õpilasel puudub ettekujutus plaanitavast</p>

autori korral tööjaotus Õpilasfirma ametite jagamine, meeskonna töö korraldus	ning milliseid vahendeid ta hakkab kasutama. Mitme autori korral on selge tööjaotus. Õpilasfirmal on olemas ametijuhendid ja selge tööjaotus	on poolik või ebarealistlik. Mitme autori korral tööjaotus ebapiisavalt lahti kirjutatud.	metoodikast. Mitme autori korral puudub tööjaotus.
6. Tööprotsessi ajakava Õpilasfirma tegevuskava	Oodatav tööprotsess on jagatud vastavalt töö iseloomule ajaliselt sobivasse graafikusse ja on kirjalikult esitatud	Oodatav tööprotsess on jagatud ajagraafikusse, kuid on vastuoluline või pealiskaudne	Tööprotsessi ajakava on esitamata
7.Sissejuhatuse mustand	Õpilane on esitanud nõuetele vastava töö sissejuhatuse mustandi (kriteeriumide 1.- 6. mustand, maksimumpikkus 2 lk)	Töö sissejuhatuse mustand on esitatud, kuid vastab nõuetele vaid osaliselt	Kirjanduse ülevaate mustandit pole esitatud
8. Seminaril kasutatav esitlus ja esinemine seminaril	Õpilane esitleb oma töö struktuuri punktide 1-7 alusel ; tema esinemine on selge, loogiline ja hästi jälgitav	Nõutud punktides 1-7 on puudujääke ja esinemine on ebakindel.	Õpilase esitlus on arusaamatu ja raskesti jälgitav
9. Õpilase poolt vormistatud töö esitamine	Punktid 1-7 on vormistatud vastavalt vormistusnõuetele ühtses failis	Töö vormistuslikus osas on puudujääke	Vormistatud töö puudub
10.Arutelus osalemine	Õpilane osaleb arutelus aktiivselt	Õpilane osaleb arutelus osaliselt	Õpilane ei osale arutelus

7.3 Seminaridevaheline tööprotsess

Õpilasuurimuse puhul andmekogumismeetodi ehk uurimisinstrumenti kooskõlastamine juhendajaga.

Praktilise töö puhul ideekavandite kooskõlastamine juhendajaga.

7.4 Teise seminari hindamisjuhend

2. seminaris esitletakse õpilasuurimuse puhul metoodika peatükki (metoodika kirjeldus, valimi kirjeldus, uurimisinstrumendi kirjeldus), teooria peatükki, esialgseid uurimistulemusi. Praktilise töö puhul esitletakse selleks ajaks valminud praktilist tööd, tööprotsessi kirjeldust, tulemuste ja eneseanalüüsi mustandit.

Seminaris saadakse tagasisidet juhendajate grupilt ning esitletud tööd hinnatakse 10 alljärgnevast kriteeriumist lähtuvalt. Kokku on võimalik 2. seminarist saada 10 punkti ning üks boonuspunkt õigeaegse osalemise eest.

7.4.1 Õpilasuurimuse hindamismudel

Kriteerium	Vastab täielikult nõuetele (1 punkt)	Vastab osaliselt nõuetele või esineb puudusi (0,5 punkti)	Esineb tõsiseid puudusi või vastav osa töös puudub (0 punkti)
1. Uurimistöö liigi ja uurimisstrateegia kirjeldus	Uurimistöö liik ja uurimisstrateegia on selgelt ja põhjendatult kirjeldatud	Uurimistöö liik ja uurimisstrateegia on välja toodud, kuid kirjelduses esineb puudusi	Uurimistöö liiki ja uurimisstrateegiat pole kirjeldatud
2. Uuritud materjali (valimi, andmete jne) kirjeldus	Valim on piisav uurimuse eesmärgi täitmiseks. Valimi koostamise põhimõtteid on selgitatud ja põhjendatud.	Valim vastab põhijoontes uurimuse eesmärgile, kuid on kas ebapiisavalt põhjendatud või esineb valimis sisulisi küsitavusi.	Valim ei vasta uurimuse eesmärgile. Valimi koostamise põhimõtteid on kirjeldatud puudulikult.
3. Andmekogumismeetodi ja uurimisprotseduuri kirjeldus	Andmekogumismeetodi ja uurimisprotseduuri on põhjalikult kirjeldatud ja põhjendatud.	Andmekogumismeetodi ja uurimisprotseduuri on kirjeldatud arusaadavalt, kuid esineb ebatäpsusi	Uurimisprotseduur on kirjeldatud pealiskaudselt ja puudulikult
4. Metoodika peatüki kirjeldus	Metoodika alapeatükk on selgelt ja üksikasjalikult ära kirjeldatud (kokkuvõtte punktidest 1 - 3).	Metoodika alapeatükk on esitatud, kuid vastab osaliselt nõuetele	Metoodika alapeatüki mustandit pole esitatud või see ei vasta nõuetele

5. Tulemuste esitamine, tulemuste peatüki mustand	Uurimistulemused on esitatud selgelt lähtudes uurimisküsimustest või hüpoteesidest. Kasutatud on sobivat esitlusviisi (tekst, tabel või diagramm). Õpilane on esitanud nõuetele vastava töö tulemuste peatüki mustandi.	Uurimustulemused on esitatud, aga mitte piisavalt seotud uurimisküsimuste või hüpoteesidega või valitud esitusviis pole sobiv. Töö tulemuste peatüki mustand on esitatud, kuid vastab nõuetele vaid osaliselt.	Uurimustulemuste esitus on ebaselge, seos uurimisküsimuste või hüpoteesidega puudulik. Töö tulemuste peatüki mustandit pole esitatud või see ei vasta nõuetele.
6. Teooria peatüki esitamine	Uuritavast teemast on antud põhjendatud hulga allikate toel ülevaade, mis annab töö mõistmiseks vajaliku taustinformatsiooni. Töös kasutatud kirjandus on esinduslik, teema - ja ajakohane.	Uuritavast teemast on antud ülevaade, kuid see ei ole töö teemat ja eesmärki arvestades piisav, asjakohane või selge.	Teooria peatükki pole esitatud
7. Töö vormistus	Seminaris esitletud töö on vastavalt juhendile vormistatud	Esitletud töös esineb mõningaid vormistuslikke puudusi	Esitletud töö ei ole juhendile vastavalt vormistatud
8. Tööprotsessi analüüs	Õpilane analüüsib senise tööprotsessi kulgu ja edasise planeerimist	Analüüs on pealiskaudne	Analüüs puudub
9. Õpilase esinemine seminaril	Õpilase esinemine on selge, loogiline ja hästi jälgitav	Õpilane valdab teemat, kuid ei suuda veenvalt oma tööd esitada	Töö esitus on arusaamatu ja raskesti jälgitav
10. Arutelu osalemine	Õpilane osaleb aktiivselt arutelus	Õpilane osaleb arutelus osaliselt	Õpilane ei osale arutelus

7.4.2 Praktilise töö hindamismudel

Kriteerium	Vastab täielikult nõuetele (2 punkti)	Vastab osaliselt nõuetele või esineb puudusi (1 punkt)	Esineb tõsiseid puudusi või vastav osa töös puudub (0 punkti)
1. Praktiline töö on teostatud püstitatud eesmärkidest lähtuvalt Õpilasfirma protsess, pidev tegevus	Õpilane on esitlenud lähtuvalt püstitatud eesmärgist töö tulemust. Kasutatud on sobivat esitlusviisi (pildi- või videomaterjal, teos ise	Õpilane on esitlenud töö tulemust, kuid see ei vasta täielikult püstitatud töö eesmärkidele	Õpilane on esitlenud töö tulemust, kuid see ei vasta püstitatud töö eesmärkidele

	vms) Õpilasfirma liikmed põhjendavad tootearendust, tootmist ja müüki. FIRMAL ON OLEMAS FINANTSARVESTUS, OSA ON VÕETUD VÄHEMALT ÜHEST LAADAST. HINNATAKSE TEGUTSEMISAKTIIVSUST JA PROBLEEMIDE LAHENDAMISOSKUST		
2. Vahendite ja tööprotsessi kirjeldus (millal, kus, kuidas, mis vahenditega midagi tehti) Õpilasfirma turundustegevus	Tööprotsess on etappide kaupa selgelt ja põhjalikult kirjeldatud (töö kavandamine, eelarve, töö tegemiseks vajalikud vahendid, üleskerkinud probleemid ja lahendused jne). Tööprotsessi kohta on esitatud asjakohast pildi ja/või videomaterjali (kui see on töö iseloomust tulenevalt võimalik ja mõistlik) ÕF puhul hinnatakse turundustegevuse loovust, ladusust ja aktiivsust, laatade boksikujundust ja reklaammaterjale (visuaalne reklaam), sotsiaalmeedia kasutamist kogu tegevuse jooksul	Tööprotsess on kirjeldatud pealiskaudselt	Tööprotsess on kirjeldatud puudulikult

Kriteerium	Vastab täielikult nõuetele (1 punkt)	Vastab osaliselt nõuetele või esineb puudusi (0,5 punkti)	Esineb tõsiseid puudusi või vastav osa töös puudub (0 punkti)
3. Teoreetilise peatüki mustand Õpilasfirma osas võib töö teoreetiline osa olla jagatud erinevate töö peatükkide vahel	Uuritavast temast on antud põhjendatud hulga allikate toel ülevaade, mis annab töö mõistmiseks vajaliku taustinformatsiooni. Töös kasutatud kirjandus on	Uuritavast temast on antud ülevaade, kuid see ei ole töö teemat ja eesmärki arvestades piisav, asjakohane või selge	Teooria peatükki pole esitatud

	esinduslik, teema- ja ajakohane		
4. Tulemuste ja eneseanalüüsi peatüki mustandi esitamine	Töö tulemust on seatud eesmärgist lähtudes kirjeldatud ning oma tööprotsessi analüüsiga on alustatud.	Töö tulemust on seatud eesmärgist lähtudes on kirjeldatud, kuid tööprotsessi analüüsi pole või vastupidi.	Töö tulemuste ja eneseanalüüsi peatükk puudub.
5. Töö vormistus	Seminaris esitletud töö on vastavalt juhendile vormistatud	Esitletud töös esineb mõningaid vormistuslikke puudusi	Esitletud töö ei ole juhendile vastavalt vormistatud
6. Tööprotsessi analüüs	Õpilane analüüsib senise tööprotsessi kulgu ja edasise planeerimist	Analüüs on pealiskaudne	Analüüs puudub
7. Õpilase esinemine seminaril	Õpilase esinemine on selge, loogiline ja hästi jälgitav	Õpilane valdab teemat, kuid ei suuda veenvalt oma tööd esitada	Töö esitus on arusaamatu ja raskesti jälgitav
8. Küsimustele vastamine	Õpilane vastab küsimustele	Õpilane vastab küsimustele osaliselt	Õpilane ei oska küsimustele vastata

7.5 Valminud õpilasuuringu ja praktilise töö hindamismudel

Uurimistöö kaitsmiskomisjon hindab õpilasuuringust 6 valdkonnast lähtuvalt.

7.5.1 Õpilasuuringu hindamine

Kokku annab terviktöö 60 punkti:

- Uurimisprobleem ja eesmärgistamine (6 punkti);
- Teooria esitus (8 punkti);
- Metoodika esitus (6 punkti);
- Tulemuste esitamine ja analüüs (14 punkti);
- Töö kokkuvõtted (6 punkti);

- Töö ülesehitus ja vormistus (20 punkti).

I Uurimisprobleem ja eesmärgistamine (6 punkti)

Kriteerium	Vastab täielikult nõuetele (2 punkti)	Vastab osaliselt nõuetele või esineb puudusi (1 punkt)	Esineb tõsiseid puudusi või vastav osa töös puudub (0 punkti)
1. Töö pealkirja sõnastus ja vastavus töö eesmärgile ja sisule	Töö pealkiri on sõnastatud selgelt ja avab töö sisu.	Töö pealkiri vastab osaliselt töö sisule või avab küll töö sisu, ent on sõnastatud väga kohmakalt.	Pealkiri ei vasta töö sisule
2. Uurimisprobleemi ja eesmärgi püstitamine ja sõnastamine	Uurimisprobleem ja eesmärk on sissejuhatuses selgelt esitatud ning arusaadavalt põhjendatud nende aktuaalsust.	Uurimisprobleem ja eesmärk on esitatud, kuid on sõnastatud liiga üldiselt/ebarealistlikult või pole põhjendatud nende aktuaalsust.	Uurimisprobleemi ega eesmärki pole selgelt esitatud
3. Uurimisküsimuste või hüpoteeside sõnastamine	Uurimisküsimused või hüpoteesid on sõnastatud probleemist ja eesmärgist lähtuvalt, korrektselt, arusaadavalt ning on töö meetodikat, mahtu ning allikaid arvestades realistlikud.	Uurimisküsimused või hüpoteesid on sõnastatud üldjoontes arusaadavalt, aga on ebarealistlikud või ei vasta piisavalt uurimisprobleemile ja eesmärgile.	Uurimisküsimused või hüpoteesid on sõnastatud teadustöö nõuetele mittevastavalt või puuduvad

II Teooria esitus (8 punkti)

Kriteerium	Vastab täielikult nõuetele (2 punkti)	Vastab osaliselt nõuetele või esineb puudusi (1 punkt)	Esineb tõsiseid puudusi või vastav osa töös puudub (0 punkti)
1. Teooria piisavus ja asjakohasus	Esitatud teooria on piisav ja asjakohane.	Teooria on ebapiisav või osaliselt ebaoluline.	Teooriat on liiga vähe mõistmaks töö uurimuslikku osa või on esitatud palju asjakohatut materjali.

2. Teooria usaldusväärsus	Kogu teooria tugineb usaldusväärsetele allikatele.	Teooria tugineb valdavalt usaldusväärsetele allikatele.	Teooria tugineb suures osas kahtlase usaldusväärusega allikatele või on allikatega katmata.
3. Teooria selgus	Põhimõisted on määratletud. Varasemaid uurimusi ja teoreetilisi seisukohti on käsitletud selgelt ja seostatult. Põhimõisted on määratlemata.	Põhimõisted on enamasti määratletud. Varasemaid uurimusi ja teoreetilisi seisukohti on enamasti käsitletud selgelt ja seostatult.	Varasemaid uurimusi ja teoreetilisi seisukohti ei ole käsitletud selgelt ning seostatult.
4. Teooria peatükk uurimistöös	Peatükis esitatud info on esitatud refereeritult, sujuvalt seostatult ja korrektselt viidatult, tsiteerimisega pole liialdatud.	Peatükis esitatud info on esitatud enamasti refereeritult ja viidatult, kuid esineb ka „kokkukleebitud“ teksti.	Vastav peatükk on koostatud valdavalt Kopeeri/Kleebi meetodil, tekst on sujuvalt seostamata ja korrektselt viitamata.

III Metoodika esitus (6 punkti)

Kriteerium	Vastab täielikult nõuetele (2 punkti)	Vastab osaliselt nõuetele või esineb puudusi (1 punkt)	Esineb tõsiseid puudusi või vastav osa töös puudub (0 punkti)
1. Valimi sobivus ja põhjendus	Valim on piisav uurimuse eesmärgi täitmiseks. Valimi koostamise põhimõtteid on selgitatud ja põhjendatud.	Valim vastab põhijoontes uurimuse eesmärgile, kuid on kas ebapiisavalt põhjendatud või esineb valimis sisulisi küsitavusi.	Valim ei vasta uurimuse eesmärgile. Valimi koostamise põhimõtteid on kirjeldatud puudulikult.
2. Uurimisstrateegia ja andmekogumismeetodite sobivus ja valiku põhjendus	On põhjendatud uurimisstrateegia ja andmekogumismeetodite valikut, usaldusväärset ning sobivust uurimisküsimustele vastamiseks või hüpoteeside tõestamiseks.	Uurimisstrateegia ja andmekogumismeetodite valikut, usaldusväärset ning sobivust on põhjendatud ebapiisavalt.	Uurimisstrateegia ja andmekogumismeetodid ei sobi uurimisküsimustele vastamiseks või hüpoteeside tõestamiseks või pole nende sobivust ja valikut põhjendatud.

3. Uurimisprotseduuri kirjeldus	Uurimisprotseduur kajastub töös selgelt ning võimaldab läbi viia kordusuurimust.	Uurimisprotseduur on kirjeldatud arusaadavalt, kuid esineb ebatäpsusi.	Uurimisprotseduur on kirjeldatud pealiskaudselt ja puudulikult.
--	--	--	---

IV Tulemuste esitamine ja analüüs (14 punkti)

Kriteerium	Vastab täielikult nõuetele	Vastab osaliselt nõuetele või esineb puudusi	Esineb tõsiseid puudusi või vastav osa töös puudub (0 punkti)
1. Tulemuste esitamine	Andmeanalüüs/ uurimistulemused on esitatud selgelt lähtudes uurimisküsimustest või hüpoteesidest (2 p)	Andmeanalüüsi/ uurimistulemused on esitatud, aga mitte piisavalt seotud uurimisküsimuste või hüpoteesidega (1 p)	Andmeanalüüsi/ uurimistulemuste esitus on ebaselge, seos uurimisküsimuste või hüpoteesidega puudulik
2. Tulemuste analüüs	Kõiki olulisemaid uurimistulemusi on tõlgendatud lähtudes kirjanduse ülevaates toodud varasematest uurimustest ja teooriatest (6 p)	Uurimistulemusi on küll tõlgendatud, kuid seos kirjanduse ülevaates toodud varasemate uurimuste ja teooriatega on puudulik (3 p)	Uurimistulemusi ei ole tõlgendatud lähtudes kirjanduse ülevaates toodud varasematest uurimustest ja teooriatest
3. Järelduste ja üldistuste esitus	Järeldused ja üldistused on selgelt esitatud ning on analüüsitud nende kehtivust ja rakendatavust (6 p)	Järeldused ja üldistused on esitatud puudulikult (nt ei selgu nende kehtivus ja rakendatavus) (3 p)	Järeldusi ja üldistusi pole selgelt välja toodud

V Töö kokkuvõtte (6 punkti)

Kriteerium	Vastab täielikult nõuetele	Vastab osaliselt nõuetele või esineb puudusi	Esineb tõsiseid puudusi või vastav osa töös puudub (0 punkti)
1. Töö kokkuvõte	Kokkuvõte vastab käesolevas juhendis esitatud nõuetele (vt ptk 4.9) (3 p)	Kokkuvõte vastab nõuetele osaliselt. (1,5 p)	Kokkuvõte ei vasta nõuetele.

2. Võõrkeelne resüme	Resüme vastab käesolevas juhendis esitatud nõuetele (vt ptk 4.10) (3 p)	Resüme vastab nõuetele osaliselt. (1,5 p)	Resüme ei vasta nõuetele.
-----------------------------	---	---	---------------------------

VI Töö ülesehitus ja vormistamine (20 punkti)

Kriteerium	Vastab täielikult nõuetele	Vastab osaliselt nõuetele või esineb puudusi	Esineb tõsiseid puudusi või vastav osa töö puudub (0 punkti)
1. Töö ülesehitus	Töö ülesehitus vastab kooli juhendi nõuetele või muudatused on sisuliselt põhjendatud, töö osad on omavahel kooskõlas ja proportsionaalsed. (3 p)	Töö ülesehitus vastab põhijoontes kooli juhendi nõuetele. (1,5 p)	Töö ülesehitus ei ole kooli juhendi nõuetele vastav või mõned olulised osad puuduvad.
2. Viitamissüsteem	Tekstis on viidatud ühtse süsteemi järgi kõigile kasutatud allikatele, samuti esitatud tabelitele, joonistele ja lisadele. (4 p)	Viitamise süsteem pole kogu töö ulatuses päris ühtne, mitmetele allikatele pole korrektselt viidatud või on viidatud vaid osadele esitatud tabelitele, joonistele ja lisadele. (2 p)	Viitamine puudub või on arusaamatu.
3. Kasutatud allikate vormistus	Korrektne (2 p)	Esineb 1-2 viga (1 p)	Esineb rohkem viga
4. Keelekasutus	Kogu töö ulatuses on tarvitatud ühtset stiili, aja- ja isikuvormi ning esineb minimaalselt õigekirjavigu. (5 p)	Stiil on üldjoontes ühtne ning õigekirjas esinevad mõningad vead. (2,5 p)	Stiil pole suures osas ühtne. Õigekirjavead mõjuvad teksti lugemisel häirivalt või takistavad selle mõistmist.
5. Tiitelleht, sisukord, pealkirjad, lehe vorming (tähefont, fondi suurus, nummerdus, leheküljepiirid, lehekülgede nummerdus)	Korrektne (2 p)	Esineb 1-2 viga (1 p)	Esineb rohkem viga

6. Teksti sisestusreeglid (reasamm, lõiguvahed, joondus, veerised, loendid, korrektne tühikute kasutamine)	Korrektne (2 p)	Esineb mõningaid vigu (1 p)	Esineb palju vigu
7. Joonised, tabelid, valemid, fotod, lisad	Korrektne (2 p)	Esineb mõningaid vigu (1 p)	Vormistus vale; puuduvad all- või pealkirjad, tähised, ühikud

7.5.2 Praktilise töö hindamine

Praktilise töö kaitsmiskomisjon hindab praktilist tööd 7 valdkonnast lähtuvalt. Kokku annab terviktöö 60 punkti:

1. Praktiline töö (20 punkti);
2. Kirjalik osa: praktilise töö idee, eesmärk ja teema valiku põhjendus (3 punkti);
3. Kirjalik osa: teoreetilise tausta esitus (5 punkti);
4. Kirjalik osa: tööprotsessi esitus (6 punkti);
5. Kirjalik osa: töö tulemuse analüüs ja eneseanalüüs (10 punkti);
6. Kirjalik osa: töö kokkuvõtteid (4 punkti).
7. Kirjalik osa: töö ülesehitus ja vormistus (12 punkti)

I Praktiline töö (20 punkti)

Kriteerium	Vastab täielikult nõuetele	Vastab osaliselt nõuetele või esineb puudusi	Esineb tõsiseid puudusi või vastav osa töös puudub
1. Praktilise töö teostuse vastavus eesmärgile ja ideele.	Praktilise töö teostus vastab täielikult püstitatud eesmärgile ja ideele. 3p	Praktilise töö teostus vastab osaliselt töö eesmärgile ja ideele. 1,5p	Praktilise töö teostus ei vasta töö eesmärgile ja ideele. 0p

2. Praktilise töö sisuline teostus	Praktilise töö sisuline teostus on suurepärase, töö on mõtestatud.7p	Praktilise töö sisulises teostuses esineb mõningaid puudusi. 4p	Praktilise töö sisuline teostus on puudulik. 2p
3. Praktilise töö tehniline ja/või vormiline teostus	Praktiline töö on tehniliselt ja/või vormiliselt teostuselt suurepärase 7p	Praktilise töö tehnilises ja/või vormiliselt teostuses on mõningaid puudusi.4p	Praktiline töö on poolik või tehniliselt ja/või vormiliselt teostuselt vilets. 2p
4. Praktilise töö väärtuslikkus, kasulikkus/ rakendatavus	Praktiline töö on väärtuslik, kasulik teistele/hästi rakendatav.3p	Praktilise töö väärtuslikkuses, kasulikkuses/ rakendatavuses esineb küsitavusi. 1,5p	Praktilisel töö puudub väärtus, kasu teistele/selle rakendatavus on puudulik.0p

II Praktilise töö idee, eesmärk ja teema valiku põhjendus (3 punkti)

Kriteerium	Vastab täielikult nõuetele (1 punkti)	Vastab osaliselt nõuetele või esineb puudusi (0,5 punkt)	Esineb tõsiseid puudusi või vastav osa töös puudub (0 punkti)
1. Töö pealkirja sõnastus ja vastavus töö eesmärgile ja sisule	Töö pealkiri on sõnastatud selgelt ja avab töö sisu	Töö pealkiri vastab osaliselt töö sisule või avab küll töö sisu, ent on sõnastatud väga kohmakalt	Pealkiri ei vasta töö sisule
2. Teema valiku põhjendus	Teema valik on lahti kirjutatud ja põhjendatud	Teema valiku põhjendus on pealiskaudne	Teema valiku põhjendus puudub
3. Töö idee, vormi ja eesmärgi esitus, töö teostamise põhjendus	Praktilise töö vorm ja idee on selgelt esitatud ning selle teostamine hästi põhjendatud (olulisus, väärtuslikkus, kasulikkus, uudsus). Töö eesmärk on selgelt ja täpselt sõnastatud	Praktilise töö vorm ja idee on esitatud ning selle teostamine põhjendatud, kuid esineb puudujääke.	Praktilise töö vorm ja idee sõnastamine ning selle teostamine on puudulik.

III Teoreetilise tausta esitus (5 punkti)

Kriteerium	Vastab täielikult nõuetele	Vastab osaliselt nõuetele või esineb puudusi	Esineb tõsiseid puudusi või vastav osa töös puudub

1. Teooria piisavus ja asjakohasus	Esitatud teooria on piisav ja asjakohane. 2 p	Teooria on ebapiisav või osaliselt ebaoluline. 1p	Teooriat on liiga vähe mõistmaks töö uurimuslikku osa või on esitatud palju asjakohatut materjali. 0p
2. Teooria selgus	Põhimõisted on määratletud. Varasemaid uurimusi ja teoreetilisi seisukohti on käsitletud selgelt ja seostatult. 2p	Põhimõisted on enamasti määratletud. Varasemaid uurimusi ja teoreetilisi seisukohti on enamasti käsitletud selgelt ja seostatult. 1p	Varasemaid uurimusi ja teoreetilisi seisukohti ei ole käsitletud selgelt ning seostatult. Põhimõisted on määratlemata. 0p
3. Teooria usaldusväärsus	Kogu teooria tugineb usaldusväärsetele allikatele. 1p	Teooria tugineb valdavalt usaldusväärsetele allikatele. 0,5p	Teooria tugineb suures osas kahtlase usaldusväärsusega allikatele või on allikatega katmata. 0p

IV Tööprotsessi esitus (6 punkti)

Kriteerium	Vastab täielikult nõuetele (3 punkti)	Vastab osaliselt nõuetele või esineb puudusi (1,5 punkti)	Esineb tõsiseid puudusi või vastav osa töös puudub (0 punkti)
1. Tööprotsessi kirjeldus (millal, kus, kuidas, mis vahenditega midagi tehti)	Tööprotsess on etappide kaupa selgelt ja põhjalikult kirjeldatud (töö kavandamine, eelarve, töö tegemiseks vajalikud vahendid, üleskerkinud probleemid ja lahendused jne).	Tööprotsess on etappide kaupa kirjeldatud, kuid esineb puudujääke.	Tööprotsess on kirjeldatud pealiskaudselt või puudulikult.
2. Tööprotsessi toetavate lisamaterjalide esitamine	Tööprotsessi kohta on esitatud asjakohast pildi, videomaterjali ja/või muud tööd toetavat materjali	Tööprotsessi kohta esitatud pildi, video ja muu materjal on ebapiisav (kuigi selle esitamine on töö iseloomust tulenevalt mõistlik ja võimalik)	Tööprotsessi kohta ei ole esitatud pildi, video ja muu materjali (kuigi selle esitamine on töö iseloomust tulenevalt mõistlik ja võimalik)

V Töö tulemuse analüüs ja eneseanalüüs (10 punkti)

Kriteerium	Vastab täielikult nõuetele	Vastab osaliselt nõuetele või esineb puudusi	Esineb tõsiseid puudusi või vastav osa töös puudub
1. Tulemuse analüüs	Töö tulemust on seatud eesmärgist lähtudes ning seoses tööprotsessiga põhjalikult analüüsitud. Õpilasfirma on täiendavalt lisanud kasumiaruande ja lõppbilansi (6p)	Töö tulemust on seatud eesmärgist lähtudes ning seoses tööprotsessiga analüüsitud. Õpilasfirmal on lisatud kasumiaruanne vi lõppbilanss (3p)	Töö tulemuse analüüs on pealiskaudne. Puudub selge seos seatud eesmärgi ja tööprotsessiga. Õpilasfirma pole lisanud kasumiaruannet ega lõppbilanssi (0p)
2. Eneseanalüüs	Tuuakse välja õnnestumised ja ebaõnnestumised, mida õpiti enda kohta, kuidas hinnatakse tööd tervikuna (4p)	Eneseanalüüsis esineb puudujääke (2p)	Eneseanalüüs puudub (0p)

VI Töö kokkuvõtte 4p

Kriteerium	Vastab täielikult nõuetele	Vastab osaliselt nõuetele või esineb puudusi	Esineb tõsiseid puudusi või vastav osa töös puudub (0 punkti)
1. Töö kokkuvõte	Kokkuvõte vastab käesolevas juhendis esitatud nõuetele (vt ptk 4.9) (2p)	Kokkuvõte vastab nõuetele osaliselt. (1p)	Kokkuvõte ei vasta nõuetele.
2. Eesti- ja võõrkeelne resüme	Resüme vastab käesolevas juhendis esitatud nõuetele (vt ptk 4.10) (2p)	Resüme vastab nõuetele osaliselt. (1p)	Resüme ei vasta nõuetele.

VII Töö ülesehitus ja vormistus 12p

Kriteerium	Vastab täielikult nõuetele	Vastab osaliselt nõuetele või esineb puudusi	Esineb tõsiseid puudusi või vastav osa töös puudub (0 punkti)
1. Töö ülesehitus	Töö ülesehitus vastab kooli juhendi nõuetele või muudatused on sisuliselt põhjendatud, töö osad on omavahel kooskõlas ja proportsionaalsed. (1p)	Töö ülesehitus vastab põhijoontes kooli juhendi nõuetele. (0,5 p)	Töö ülesehitus ei ole kooli juhendi nõuetele vastav või mõned olulised osad puuduvad.
2. Viitamissüsteem	Tekstis on viidatud ühtse süsteemi järgi kõigile kasutatud allikatele, samuti esitatud tabelitele, joonistele ja lisadele. (3p)	Viitamise süsteem pole kogu töö ulatuses päris ühtne, mitmetele allikatele pole korrektselt viidatud või on viidatud vaid osadele esitatud tabelitele, joonistele ja lisadele. (1,5p)	Viitamine puudub või on arusaamatu.
3. Kasutatud allikate vormistus	Korrektne (1p)	Esineb 1-2 viga (0,5p)	Esineb rohkem vigu
4. Keelekasutus	Kogu töö ulatuses on tarvitatud ühtset stiili, aja- ja isikuvormi ning esineb minimaalselt õigekirjavigu. (3p)	Stiil on üldjoontes ühtne ning õigekirjas esinevad mõningad vead. (1,5p)	Stiil pole suures osas ühtne. Õigekirjavead mõjuvad teksti lugemisel häirivalt või takistavad selle mõistmist.
5. Tiitelleht, sisukord, pealkirjad, lehe vorming (tähefont, fondi suurus, nummerdus, leheküljepiirid, lehekülgede nummerdus)	Korrektne (2 p)	Esineb 1-2 viga (1 p)	Esineb rohkem vigu
6. Teksti sisestusreeglid (reasamm, lõiguvahed, joendus, veerised, loendid, korrektne tühikute)	Korrektne (1p)	Esineb mõningaid vigu (0,5p)	Esineb palju vigu

kasutamine)			
7. Joonised, tabelid, valemid, fotod, lisad	Korrektne (1p)	Esineb mõningaid vigu (0,5p)	Vormistus vale; puuduvad all- või pealkirjad, tähised, ühikud

7.6 Õpilasuurimuse ja praktiliste tööde kaitsmise hindamine

Õpilasuurimuste ja praktiliste tööde kaitsmise komisjon hindab õpilase esinemist kaitsmisel järgmistest kriteeriumitest lähtuvalt. Komisjonil on võimalik kasutada kriteeriumi hindamisel ka skaala vahepealseid punktide arve. Kaitsmine annab maksimaalselt 15 punkti.

Kriteerium	Vastab täielikult nõuetele	Vastab osaliselt nõuetele või esineb puudusi	Esineb tõsiseid puudusi
Kaitsekõne esitamine	Õpilase esinemine on selge, loogiline ja hästi jälgitav ning ajast on kinni peetud. (6p)	Õpilase esinemine on põhijoontes selge, loogiline ja jälgitav. (3p)	Töö esitlus on arusaamatu ja raskesti jälgitav. (0p)
Kaitsmisel kasutatav (arvuti)esitlus	Õpilane kasutab nõuetele vastavat esitlust, mis annab koos kaitsmiskõnega uurimistööst ammendava ülevaate. (3p)	Õpilane kasutab arvutiesitlust või postrit, kuid see ei vasta esitlusele või postrile seatud nõuetele. (1,5p)	Puudub arvutiesitlus või poster. (0p)
Küsimustele vastamine	Kõigile retsensendi ja komisjoni küsimustele/ kommentaaridele vastatakse ammendavalt. (6p)	Kõigile retsensendi ja komisjoni küsimustele/ kommentaaridele vastatakse, kuid vastused pole piisavalt põhjendatud. (3p)	Retsensendi ja komisjoni küsimustele/ kommentaaridele ei osata vastata või vastatakse puudulikult. (0p)

7.7 Juhendaja hinnang tööprotsessile

Juhendaja annab õpilasele hinnangu tööprotsessi kohta 5 punkti skaalal. Vastav vorm on esitatud lisas 3.

7.8 Retsensendi hinnang

Õpilasuurimuse või praktilise töö retsensent annab tööle hinnangu hindamisvaldkondadest lähtuvalt.

Retsensendi punktid ei kajastu retsenseeritava töö lõplikes punktides, kuid nõuetekohase retsensiooni esitamise eest lisatakse retsensendi punktidele 5 punkti. Retsensiooni blanketid on esitatud lisades 4 ja 5.

KASUTATUD KIRJANDUS

Ahuna, H., A. Tiits, E. Saar, T. Luuk, P. Järvela, J. Roht, A. Raa, T. Niggulis (2007). *Uurimistööde juhend Tallinna Reaalkooli õpilastele*. Viimati külastatud: 23.09.2018, http://huvitav.wikispaces.com/file/view/Uurimistoo_juhend_2007.pdf

Dokumendi Haridusteaduste instituudi lõputööde nõuded, kaitsmiskomisjoni koosseisu moodustamise, retsensentide määramise ning kaitsmise ja korduskaitsmise kord lisad. Tartu Ülikool. Viimati külastatud 23.09.2018, https://www.ht.ut.ee/sites/default/files/ht/loputoo_nouded_14122016.pdf

Gümnaasiumi ... = Gümnaasiumi riiklik õppekava. Lisa 12 – Valikaine „Uurimistöö alused“. Vastu võetud Riigikogus 06. jaanuaril 2011. a. – Riigi Teataja I osa, 2011, nr. 2

Rapla Vesiroosi Gümnaasiumi uurimistöö juhend (2014). Rapla Vesiroosi Gümnaasium. Viimati külastatud: 23.09.2018, <https://drive.google.com/file/d/0Bzim8r2X72Z0aDNCOTzRzlrYVRfMzJ3UDRaYXlQa18w/view>

Uurimistööde ja praktiliste tööde läbiviimise korraldamine gümnaasiumis. Juhendmaterjalid koolidele. Haridus ja Teadusministeerium. Viimati külastatud 23.09.2018, https://www.hm.ee/sites/default/files/uurimis_ja_praktiliste_toode_korraldamine_gumnaasiumis.pdf

Õpilasuurimuse ja praktilise töö juhend (2017). Jõgevamaa Gümnaasium. Viimati külastatud: 23.09.2018, http://jogevagymn.kovtp.ee/documents/105605/15677095/JmG_opilasuurimuse_ja_praktilise_too_juhend_2017.pdf/74ed0cfa-864a-4ed9-860c-43aa5660d7a8

LISAD

Lisa 1. Avaldus õpilasuuringuse või praktilise töö teema ja juhendaja valimiseks

Töö autori nimi: _____

Klass: _____

E-post: _____

Teema või pealkiri, õpilasfirma puhul tegevusvaldkond:

Põhiprobleemi lühikirjeldus (mida ja miks soovitakse uurida / käsitleda / teha)

Uurimis- või praktilise töö eesmärk (töö loodetav tulemus)

Töö teostamise ajaline plaan:

1. Oktoobri esimene nädal: juhendaja ja õpilase poolt allkirjastatud avalduse esitamine õppejuhile
2. Esimese perioodi vahenädal: esimene vaheseminar (töö jagamine juhendajaga hiljemalt eelmise nädala reedeks)
3. Teise perioodi vahenädal: teine vaheseminar (töö jagamine juhendajaga hiljemalt eelmise nädala reedeks)
4. Mai esimene nädal: töö esitamine eelkaitsmiseks
5. Mai teine nädal: eelkaitsmine
6. Mai viimane nädal: iseseisva töö päev
7. Mai viimane nädal: töö esitamine ja *Moodle*'isse laadimine
8. Mai viimane nädal: retsensiooni kirjutamise tähtaeg
9. Kolmanda perioodi vahenädal: töö kaitsmine

Juhendaja ja uurija vahelised kokkulepped (soovi korral): _____

Õpilane (kuupäev, allkiri) _____

Juhendaja (nimi, kuupäev, allkiri) _____

Lisa 2. Tiitellehe näidis

Viimsi Gümnaasium

Mari Kask

**HINNANGUD HEAOLULE KOOLIS VIIMSI GÜMNAASIUMI 2. LENNU
NÄITEL**

Uurimistöo

Juhendaja: õp Jaan Kuusk

Viimsi 2018

Lisa 4. Õpilasuurimuse retsensioon

Retsensent(did): _____

Õpilase(te) nimi _____

Töö pealkiri _____

I Uurimisprobleem ja eesmärgistamine (6 punkti)

Kriteerium	Vastab täielikult nõuetele (2 punkti)	Vastab osaliselt nõuetele või esineb puudusi (1 punkt)	Esineb tõsiseid puudusi või vastav osa töös puudub (0 punkti)
1. Töö pealkirja sõnastus ja vastavus töö eesmärgile ja sisule	Töö pealkiri on sõnastatud selgelt ja avab töö sisu.	Töö pealkiri vastab osaliselt töö sisule või avab küll töö sisu, ent on sõnastatud väga kohmakalt.	Pealkiri ei vasta töö sisule
2. Uurimisprobleemi ja eesmärgi püstitamine ja sõnastamine	Uurimisprobleem ja eesmärk on sissejuhatuses selgelt esitatud ning arusaadavalt põhjendatud nende aktuaalsust.	Uurimisprobleem ja eesmärk on esitatud, kuid on sõnastatud liiga üldiselt/ebarealistlikult või pole põhjendatud nende aktuaalsust.	Uurimisprobleemi ega eesmärki pole selgelt esitatud
3. Uurimisküsimuste või hüpoteeside sõnastamine	Uurimisküsimused või hüpoteesid on sõnastatud probleemist ja eesmärgist lähtuvalt, korrektselt, arusaadavalt ning on töö metoodikat, mahtu ning allikaid arvestades realistlikud.	Uurimisküsimused või hüpoteesid on sõnastatud üldjoontes arusaadavalt, aga on ebarealistlikud või ei vasta piisavalt uurimisprobleemile ja eesmärgile.	Uurimisküsimused või hüpoteesid on sõnastatud teadustöö nõuetele mittevastavalt või puuduvad

II Teooria esitus (8 punkti)

Kriteerium	Vastab täielikult nõuetele (2 punkti)	Vastab osaliselt nõuetele või esineb puudusi (1 punkt)	Esineb tõsiseid puudusi või vastav osa töös puudub (0 punkti)
------------	---------------------------------------	--	---

1. Teooria piisavus ja asjakohasus	Esitatud teooria on piisav ja asjakohane.	Teooria on ebapiisav või osaliselt ebaoluline.	Teooriat on liiga vähe mõistmaks töö uurimuslikku osa või on esitatud palju asjakohatut materjali.
2. Teooria usaldusväärsus	Kogu teooria tugineb usaldusväärsetele allikatele.	Teooria tugineb valdavalt usaldusväärsetele allikatele.	Teooria tugineb suures osas kahtlase usaldusväärsusega allikatele või on allikatega katmata.
3. Teooria selgus	Põhimõisted on määratletud. Varasemaid uurimusi ja teoreetilisi seisukohti on käsitletud selgelt ja seostatult. Põhimõisted on määratlemata.	Põhimõisted on enamasti määratletud. Varasemaid uurimusi ja teoreetilisi seisukohti on enamasti käsitletud selgelt ja seostatult.	Varasemaid uurimusi ja teoreetilisi seisukohti ei ole käsitletud selgelt ning seostatult.
4. Teooria peatükk uurimistöös	Peatükis esitatud info on esitatud refereeritult, sujuvalt seostatult ja korrektselt viidatult, tsiteerimisega pole liialdatud.	Peatükis esitatud info on esitatud enamasti refereeritult ja viidatult, kuid esineb ka „kokkukleebitud“ teksti.	Vastav peatükk on koostatud valdavalt Kopeeri/Kleebi meetodil, tekst on sujuvalt seostamata ja korrektselt viitamata.

III Metoodika esitus (6 punkti)

Kriteerium	Vastab täielikult nõuetele (2 punkti)	Vastab osaliselt nõuetele või esineb puudusi (1 punkt)	Esineb tõsiseid puudusi või vastav osa töös puudub (0 punkti)
1. Valimi sobivus ja põhjendatus	Valim on piisav uurimuse eesmärgi täitmiseks. Valimi koostamise põhimõtteid on selgitatud ja põhjendatud.	Valim vastab põhijoontes uurimuse eesmärgile, kuid on kas ebapiisavalt põhjendatud või esineb valimis sisulisi küsitavusi.	Valim ei vasta uurimuse eesmärgile. Valimi koostamise põhimõtteid on kirjeldatud puudulikult.

2. Uurimisstrateegia ja andmekogumismeetodite sobivus ja valiku põhjendus	On põhjendatud uurimisstrateegia ja andmekogumismeetodite valikut, usaldusväärust ning sobivust uurimisküsimustele vastamiseks või hüpoteeside tõestamiseks.	Uurimisstrateegia ja andmekogumismeetodite valikut, usaldusväärust ning sobivust on põhjendatud ebapiisavalt.	Uurimisstrateegia ja andmekogumismeetodid ei sobi uurimisküsimustele vastamiseks või hüpoteeside tõestamiseks või pole nende sobivust ja valikut põhjendatud.
3. Uurimisprotseduuri kirjeldus	Uurimisprotseduur kajastub töös selgelt ning võimaldab läbi viia kordusuurimust.	Uurimisprotseduur on kirjeldatud arusaadavalt, kuid esineb ebatäpsusi.	Uurimisprotseduur on kirjeldatud pealiskaudselt ja puudulikult.

IV Tulemuste esitamine ja analüüs (14 punkti)

Kriteerium	Vastab täielikult nõuetele	Vastab osaliselt nõuetele või esineb puudusi	Esineb tõsiseid puudusi või vastav osa töös puudub (0 punkti)
1. Tulemuste esitamine	Andmeanalüüs/ uurimistulemused on esitatud selgelt lähtudes uurimisküsimustest või hüpoteesidest (2 p)	Andmeanalüüsi/ uurimustulemused on esitatud, aga mitte piisavalt seotud uurimisküsimuste või hüpoteesidega (1 p)	Andmeanalüüsi/ uurimustulemuste esitus on ebaselge, seos uurimisküsimuste või hüpoteesidega puudulik
2. Tulemuste analüüs	Kõiki olulisemaid uurimistulemusi on tõlgendatud lähtudes kirjanduse ülevaates toodud varasematest uurimustest ja teooriatest (6 p)	Uurimistulemusi on küll tõlgendatud, kuid seos kirjanduse ülevaates toodud varasemate uurimuste ja teooriatega on puudulik (3 p)	Uurimistulemusi ei ole tõlgendatud lähtudes kirjanduse ülevaates toodud varasematest uurimustest ja teooriatest
3. Järelduste ja üldistuste esitus	Järeldused ja üldistused on selgelt esitatud ning on analüüsitud nende kehtivust ja rakendatavust (6 p)	Järeldused ja üldistused on esitatud puudulikult (nt ei selgu nende kehtivus ja rakendatavus) (3 p)	Järeldusi ja üldistusi pole selgelt välja toodud

V Töö kokkuvõtteid (6 punkti)

Kriteerium	Vastab täielikult nõuetele	Vastab osaliselt nõuetele või esineb puudusi	Esineb tõsiseid puudusi või vastav osa töös puudub (0 punkti)
1. Töö kokkuvõte	Kokkuvõte vastab käesolevas juhendis esitatud nõuetele (vt ptk 4.9) (3 p)	Kokkuvõte vastab nõuetele osaliselt. (1,5 p)	Kokkuvõte ei vasta nõuetele.
2. Võõrkeelne resüme	Resüme vastab käesolevas juhendis esitatud nõuetele (vt ptk 4.10) (3 p)	Resüme vastab nõuetele osaliselt. (1,5 p)	Resüme ei vasta nõuetele.

VI Töö ülesehitus ja vormistamine (20 punkti)

Kriteerium	Vastab täielikult nõuetele	Vastab osaliselt nõuetele või esineb puudusi	Esineb tõsiseid puudusi või vastav osa töös puudub (0 punkti)
1. Töö ülesehitus	Töö ülesehitus vastab kooli juhendi nõuetele või muudatused on sisuliselt põhjendatud, töö osad on omavahel kooskõlas ja proportsionaalsed. (3 p)	Töö ülesehitus vastab põhijoontes kooli juhendi nõuetele. (1,5 p)	Töö ülesehitus ei ole kooli juhendi nõuetele vastav või mõned olulised osad puuduvad.
2. Viitamissüsteem	Tekstis on viidatud ühtse süsteemi järgi kõigile kasutatud allikatele, samuti esitatud tabelitele, joonistele ja lisadele. (4 p)	Viitamise süsteem pole kogu töö ulatuses päris ühtne, mitmetele allikatele pole korrektselt viidatud või on viidatud vaid osadele esitatud tabelitele, joonistele ja lisadele. (2 p)	Viitamine puudub või on arusaamatu.
3. Kasutatud allikate vormistus	Korrektne (2 p)	Esineb 1-2 viga (1 p)	Esineb rohkem vigu

4. Keelekasutus	Kogu töö ulatuses on tarvitatud ühtset stiili, aja- ja isikuvormi ning esineb minimaalselt õigekirjavigu. (5 p)	Stiil on üldjoontes ühtne ning õigekirjas esinevad mõningad vead. (2,5 p)	Stiil pole suures osas ühtne. Õigekirjavead mõjuvad teksti lugemisel häirivalt või takistavad selle mõistmist.
5. Tiitelleht, sisukord, pealkirjad, lehe vorming (tähefont, fondi suurus, nummerdus, leheküljepiirid, lehekülgede nummerdus)	Korrektne (2 p)	Esineb 1-2 viga (1 p)	Esineb rohkem vigu
6. Teksti sisestusreeglid (reasamm, lõiguvahed, joondus, veerised, loendid, korrektne tühikute kasutamine)	Korrektne (2 p)	Esineb mõningaid vigu (1 p)	Esineb palju vigu
7. Joonised, tabelid, valemid, fotod, lisad	Korrektne (2 p)	Esineb mõningaid vigu (1 p)	Vormistus vale; puuduvad all- või pealkirjad, tähised, ühikud

Sisuline kokkuvõte:

Küsimused:

Kõik kokku: _____ punkti (maksimaalselt 60 punkti)

Kuupäev: _____

Retsensendi allkiri: _____

Lisa 5. Praktilise töö retsensioon

Retsensent(did): _____

Õpilase(te) nimi _____

Töö pealkiri _____

I Praktiline töö (20 punkti)

Kriteerium	Vastab täielikult nõuetele	Vastab osaliselt nõuetele või esineb puudusi	Esineb tõsiseid puudusi või vastav osa töös puudub
1. Praktilise töö teostuse vastavus eesmärgile ja ideele.	Praktilise töö teostus vastab täielikult püstitatud eesmärgile ja ideele. 3p	Praktilise töö teostus vastab osaliselt töö eesmärgile ja ideele. 1,5p	Praktilise töö teostus ei vasta töö eesmärgile ja ideele. 0p
2. Praktilise töö sisuline teostus	Praktilise töö sisuline teostus on suurepärase, töö on mõtestatud. 7p	Praktilise töö sisulises teostuses esineb mõningaid puudusi. 4p	Praktilise töö sisuline teostus on puudulik. 2p
3. Praktilise töö tehniline ja/või vormiline teostus	Praktiline töö on tehniliselt ja/või vormiliselt teostuselt suurepärase 7p	Praktilise töö tehnilises ja/või vormiliselt teostuses on mõningaid puudusi. 4p	Praktiline töö on poolik või tehniliselt ja/või vormiliselt teostuselt vilets. 2p
4. Praktilise töö väärtuslikkus, kasulikkus/ rakendatavus	Praktiline töö on väärtuslik, kasulik teistele/hästi rakendatav. 3p	Praktilise töö väärtuslikkuses, kasulikkuses/ rakendatavuses esineb küsitavusi. 1,5p	Praktilisel tööl puudub väärtus, kasu teistele/selle rakendatavus on puudulik. 0p

II Praktilise töö idee, eesmärk ja teema valiku põhjendus (3 punkti)

Kriteerium	Vastab täielikult nõuetele (1 punkti)	Vastab osaliselt nõuetele või esineb puudusi (0,5 punkt)	Esineb tõsiseid puudusi või vastav osa töös puudub (0 punkti)
------------	---------------------------------------	--	---

1. Töö pealkirja sõnastus ja vastavus töö eesmärgile ja sisule	Töö pealkiri on sõnastatud selgelt ja avab töö sisu	Töö pealkiri vastab osaliselt töö sisule või avab küll töö sisu, ent on sõnastatud väga kohmakalt	Pealkiri ei vasta töö sisule
2. Teema valiku põhjendus	Teema valik on lahti kirjutatud ja põhjendatud	Teema valiku põhjendus on pealiskaudne	Teema valiku põhjendus puudub
3. Töö idee, vormi ja eesmärgi esitus, töö teostamise põhjendus	Praktilise töö vorm ja idee on selgelt esitatud ning selle teostamine hästi põhjendatud (olulisus, väärtuslikkus, kasulikkus, uudsus). Töö eesmärk on selgelt ja täpselt sõnastatud	Praktilise töö vorm ja idee on esitatud ning selle teostamine põhjendatud, kuid esineb puudujääke.	Praktilise töö vorm ja idee sõnastamine ning selle teostamine on puudulik.

III Teoreetilise tausta esitus (5 punkti)

Kriteerium	Vastab täielikult nõuetele	Vastab osaliselt nõuetele või esineb puudusi	Esineb tõsiseid puudusi või vastav osa töös puudub
1. Teooria piisavus ja asjakohasus	Esitatud teooria on piisav ja asjakohane. 2 p	Teooria on ebapiisav või osaliselt ebaoluline. 1p	Teooriat on liiga vähe mõistmaks töö uurimuslikku osa või on esitatud palju asjakohatut materjali. 0p
2. Teooria selgus	Põhimõisted on määratletud. Varasemaid uurimusi ja teoreetilisi seisukohti on käsitletud selgelt ja seostatult. 2p	Põhimõisted on enamasti määratletud. Varasemaid uurimusi ja teoreetilisi seisukohti on enamasti käsitletud selgelt ja seostatult. 1p	Varasemaid uurimusi ja teoreetilisi seisukohti ei ole käsitletud selgelt ning seostatult. Põhimõisted on määratlemata. 0p
3. Teooria usaldusväärsus	Kogu teooria tugineb usaldusväärsetele allikatele. 1p	Teooria tugineb valdavalt usaldusväärsetele allikatele. 0,5p	Teooria tugineb suures osas kahtlase usaldusväärsusega allikatele või on allikatega katmata. 0p

IV Tööprotsessi esitus (6 punkti)

Kriteerium	Vastab täielikult nõuetele (3 punkti)	Vastab osaliselt nõuetele või esineb puudusi (1,5 punkti)	Esineb tõsiseid puudusi või vastav osa töös puudub (0 punkti)
1. Tööprotsessi kirjeldus (millal, kus, kuidas, mis vahenditega midagi tehti)	Tööprotsess on etappide kaupa selgelt ja põhjalikult kirjeldatud (töö kavandamine, eelarve, töö tegemiseks vajalikud vahendid, üleskerkinud probleemid ja lahendused jne).	Tööprotsess on etappide kaupa kirjeldatud, kuid esineb puudujääke.	Tööprotsess on kirjeldatud pealiskaudselt või puudulikult.
2. Tööprotsessi toetavate lisamaterjalide esitamine	Tööprotsessi kohta on esitatud asjakohast pildi, videomaterjali ja/või muud tööd toetavat materjali	Tööprotsessi kohta esitatud pildi, video ja muu materjal on ebapiisav (kuigi selle esitamine on töö iseloomust tulenevalt mõistlik ja võimalik)	Tööprotsessi kohta ei ole esitatud pildi, video ja muu materjali (kuigi selle esitamine on töö iseloomust tulenevalt mõistlik ja võimalik)

V Töö tulemuse analüüs ja eneseanalüüs (10 punkti)

Kriteerium	Vastab täielikult nõuetele	Vastab osaliselt nõuetele või esineb puudusi	Esineb tõsiseid puudusi või vastav osa töös puudub
1. Tulemuse analüüs	Töö tulemust on seatud eesmärgist lähtudes ning seoses tööprotsessiga põhjalikult analüüsitud. Õpilasfirma on täiendavalt lisanud kasumiaruande ja lõppbilansi (6p)	Töö tulemust on seatud eesmärgist lähtudes ning seoses tööprotsessiga analüüsitud. Õpilasfirmal on lisatud kasumiaruande vi lõppbilanssi (3p)	Töö tulemuse analüüs on pealiskaudne. Puudub selge seos seatud eesmärgi ja tööprotsessiga. Õpilasfirma pole lisanud kasumiaruannet ega lõppbilanssi (0p)
2. Eneseanalüüs	Tuuakse välja õnnestumised ja ebaõnnestumised, mida õpiti enda kohta, kuidas hinnatakse tööd tervikuna (4p)	Eneseanalüüsis esineb puudujääke (2p)	Eneseanalüüs puudub (0p)

VI Töö kokkuvõtte (4 punkti)

Kriteerium	Vastab täielikult nõuetele	Vastab osaliselt nõuetele või esineb puudusi	Esineb tõsiseid puudusi või vastav osa töös puudub (0 punkti)
1. Töö kokkuvõte	Kokkuvõte vastab käesolevas juhendis esitatud nõuetele (vt ptk 4.9) (2p)	Kokkuvõte vastab nõuetele osaliselt. (1p)	Kokkuvõte ei vasta nõuetele.
2. Eesti- ja võõrkeelne resüme	Resüme vastab käesolevas juhendis esitatud nõuetele (vt ptk 4.10) (2p)	Resüme vastab nõuetele osaliselt. (1p)	Resüme ei vasta nõuetele.

VII Töö ülesehitus ja vormistus (12 punkti)

Kriteerium	Vastab täielikult nõuetele	Vastab osaliselt nõuetele või esineb puudusi	Esineb tõsiseid puudusi või vastav osa töös puudub (0 punkti)
1. Töö ülesehitus	Töö ülesehitus vastab kooli juhendi nõuetele või muudatused on sisuliselt põhjendatud, töö osad on omavahel kooskõlas ja proportsionaalsed. (1p)	Töö ülesehitus vastab põhijoontes kooli juhendi nõuetele. (0,5 p)	Töö ülesehitus ei ole kooli juhendi nõuetele vastav või mõned olulised osad puuduvad.
2. Viitamissüsteem	Tekstis on viidatud ühtse süsteemi järgi kõigile kasutatud allikatele, samuti esitatud tabelitele, joonistele ja lisadele. (3p)	Viitamise süsteem pole kogu töö ulatuses päris ühtne, mitmetele allikatele pole korrektselt viidatud või on viidatud vaid osadele esitatud tabelitele, joonistele ja lisadele. (1,5p)	Viitamine puudub või on arusaamatu.
3. Kasutatud allikate vormistus	Korrektne (1p)	Esineb 1-2 viga (0,5p)	Esineb rohkem viga

4. Keelekasutus	Kogu töö ulatuses on tarvitatud ühtset stiili, aja- ja isikuvormi ning esineb minimaalselt õigekirjavigu. (3p)	Stiil on üldjoontes ühtne ning õigekirjas esinevad mõningad vead. (1,5p)	Stiil pole suures osas ühtne. Õigekirjavead mõjuvad teksti lugemisel häirivalt või takistavad selle mõistmist.
5. Tiitelleht, sisukord, pealkirjad, lehe vorming (tähefont, fondi suurus, nummerdus, leheküljepiirid, lehekülgede nummerdus)	Korrektne (2 p)	Esineb 1-2 viga (1 p)	Esineb rohkem vigu
6. Teksti sisestusreeglid (reasamm, lõiguvahed, joondus, veerised, loendid, korrektne tühikute kasutamine)	Korrektne (1p)	Esineb mõningaid vigu (0,5p)	Esineb palju vigu
7. Joonised, tabelid, valemid, fotod, lisad	Korrektne (1p)	Esineb mõningaid vigu (0,5p)	Vormistus vale; puuduvad all- või pealkirjad, tähised, ühikud

Sisuline kokkuvõte:

Küsimused:

Kõik kokku: _____ punkti (maksimaalselt 60 punkti)

Kuupäev: _____

Retsensendi allkiri: _____